

Media społecznościowe w szkole

Anna **Borkowska**
Marta **Witkowska**

NASK

Autorki: Anna Borkowska, Marta Witkowska

Redakcja i korekta: Katarzyna Gańko

Projekt okładki i skład: Aneta Witecka

© Copyright NASK Państwowy Instytut Badawczy

Zdjęcia na okładce: Fotolia.com

Ilustracje na stronach 4, 22, 38, 55, 75 Fotolia.com; 8-9, 10, 40, 43, 44, 47, 48, 51, 52, 54, 56, 59, 60, 63, 64, 66, 68, 71, 72, 74, Freepik.com

NASK – Państwowy Instytut Badawczy

ul. Kolska 12

01-045 Warszawa

www.nask.pl

Wydanie I

Warszawa 2017

ISBN: 978-83-65448-03-3

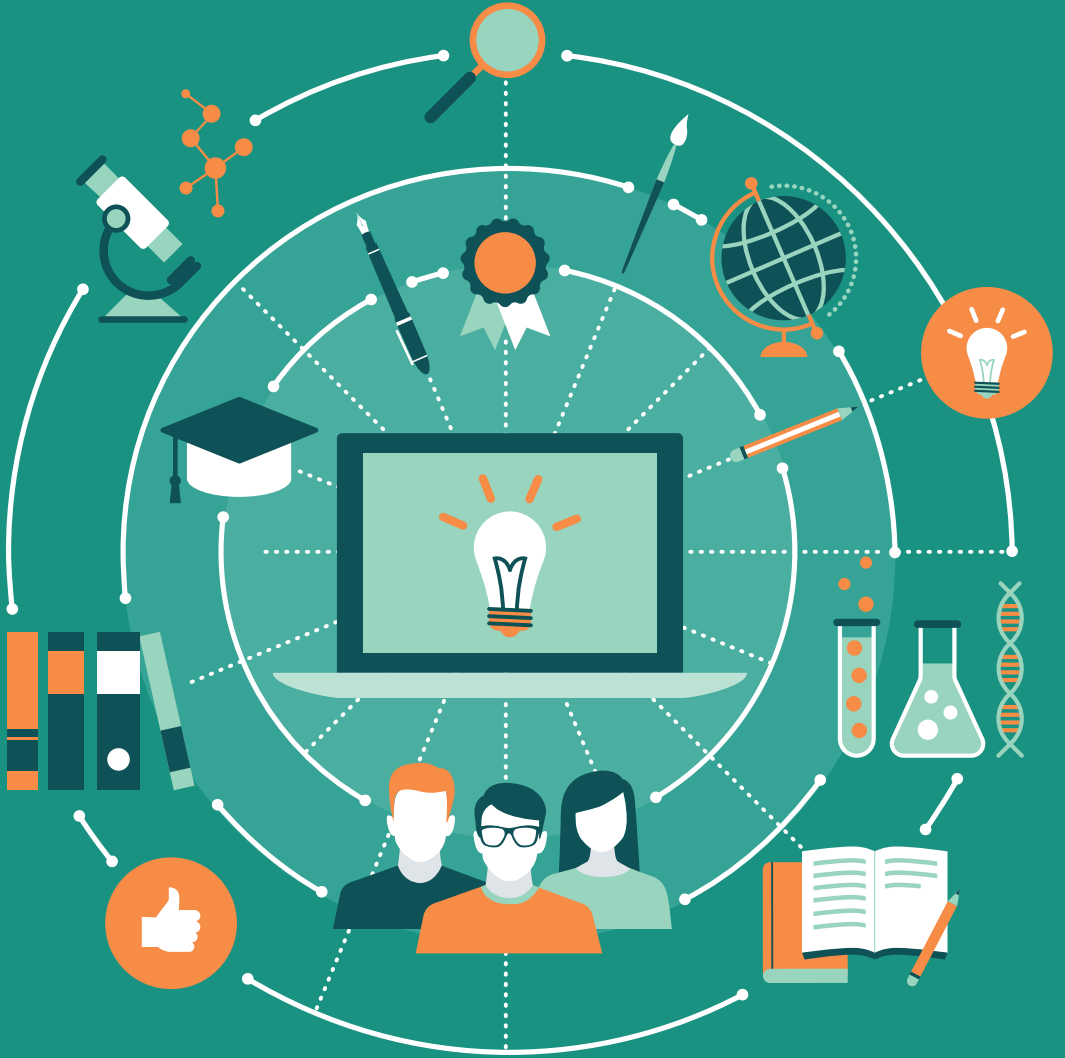
Druk: PROPRINT Usługi Poligraficzne

ul. Daleka 9, Grzegorzewice, 96-321 Żabia Wola

e-mail: biuro@proprint.biz.pl, tel. /22/ 350-77-93

Spis treści

Wstęp.....	5
Media społecznościowe – co to takiego?.....	7
Wpływ mediów społecznościowych na starsze dzieci i młodzież.....	11
Media społecznościowe w edukacji.....	17
Szkolne zasady używania mediów społecznościowych	
– jak to zrobić w szkole?.....	19
Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z mediów.....	23
Netykieta.....	24
Krytyczny odbiór informacji.....	26
Prywatność i ochrona danych.....	26
Cyfrowe ślady.....	29
Prawa autorskie.....	30
Wizerunek w cyfrowym świecie.....	32
Cyberprzemoc.....	34
Najpopularniejsze media społecznościowe i jak je wykorzystać w klasie.....	39
Facebook.....	40
Twitter.....	44
Instagram.....	48
Snapchat.....	52
YouTube.....	56
Pinterest.....	60
Slideshare.....	64
Narzędzia wspomagające media społecznościowe.....	67
Wordpress.....	68
Skype.....	72
Polecamy.....	76
Szkolenia Akademii NASK.....	76
Literatura.....	79

Wstęp

Edukacja XXI wieku szybkim krokiem zmierza ku integracji tradycyjnego sposobu nauczania z nowymi technologiami. Lekcje z wykorzystaniem multimedialnych rzutników, tablic interaktywnych i platform e-learningowych prowadzi już większość szkół na świecie. Tradycyjnym formom komunikacji z uczniami i nauczycielami coraz częściej towarzyszą narzędzia oparte na nowoczesnych technologiach - korzystamy z e-dzienników i poczty elektronicznej. Nie ma wątpliwości co do potrzeby wykorzystywania internetu do celów edukacyjnych. Pedagodzy jednak nadal z rezerwą podchodzą do mediów społecznościowych, choć dla ich uczniów używanie tego rodzaju serwisów jest czymś naturalnym. Ponad 93% nastolatków korzysta z internetu, w tym 31% z nich powyżej pięciu godzin dziennie. Posiadanie konta na portalu społecznościowym jest zjawiskiem powszechnym: 78% młodych użytkowników sieci korzysta z serwisów społecznościowych, prawie 68% z nich kontaktuje się ze znajomymi przez internet kilka razy dziennie¹.

Również wielu nauczycieli posiada prywatne konta na portalach. Nie wszyscy jednak wykorzystują media społecznościowe w praktyce szkolnej. Podczas gdy niektórzy chętnie korzystają z potencjału serwisów społecznościowych i już dawno włączyli je do swojego

1. Kamieniecki W., Bochenek M., Tanaś M. i in., (2017), Raport z badania „Nastolatki 3.0”, Warszawa: NASK – Instytut Badawczy

repertuaru dydaktycznego, inni dopiero uczą się nowych technologii. Sami uczniowie przyznają też, że z nauczycielami kontaktują się za pomocą internetu bardzo rzadko – prawie 59% nigdy nie komunikowało się w ten sposób, a niecałe 24% jedynie kilka razy w roku².

Ostrożność nauczycieli wobec nowych technologii jest w pewnym stopniu uzasadniona. Media społecznościowe nadal kojarzą się dorosłym bardziej z zagrożeniami i rozrywką niż z edukacją szkolną. Pedagodzy niechętnie sięgający po nowe środki komunikacji jako podstawowe bariery wskazują niewystarczające kompetencje cyfrowe, brak czasu, złe doświadczenia w kontaktach wirtualnych z uczniami, a wreszcie brak przekonania co do ich użyteczności w nauce. Tymczasem odpowiednio wykorzystane media społecznościowe mogą być wartościowym i bezpiecznym narzędziem edukacji i komunikacji z uczniami i ich rodzicami, miejscem wymiany doświadczeń z innymi nauczycielami oraz źródłem osobistego rozwoju.

Media społecznościowe stwarzają nowe możliwości przekazywania wiedzy uczniom dzięki wykorzystaniu ich naturalnego środowiska. Pozwalają na realizację wielu celów dydaktycznych: kształtowanie umiejętności pracy w grupie i nawiązywania kontaktów, pogłębianie umiejętności wyrażania swoich poglądów i opinii podczas sieciowych dyskusji, inspirowanie młodych ludzi do twórczości. Świadomie wykorzystywane, mogą znacząco wzbogacić proces nauczania poprzez podniesienie atrakcyjności przekazu i różnorodności środków dydaktycznych.

W poradniku chcemy przyjrzeć się mediom społecznościowym w edukacji, wspólnie poszukać korzyści, jakie mogą one wnieść do nowoczesnego nauczania i zastanowić się, jak radzić sobie z wyzwaniami, które przed nami stawiają.

2. Kamieniecki W., Bochenek M., Tanaś M. i in., (2017), Raport z badania „Nastolatki 3.0”, Warszawa: NASK – Instytut Badawczy

Media społecznościowe – co to takiego?

Media społecznościowe (ang. social media, SM) to środki przekazu, które mogą być wykorzystywane do komunikacji na dowolną skalę. Umożliwiają tworzenie oraz wymianę wygenerowanych przez użytkowników treści. Ich cechą charakterystyczną jest interaktywność. W przeciwieństwie do tradycyjnych mediów, komunikacja jest tu dwukierunkowa, ponadto odbywa się bez ograniczeń przestrzennych. Użytkownik nie musi być jedynie biernym odbiorcą jakiegoś przekazu, może sam tworzyć i reagować na to, co tworzą inni.

Istnieje wiele rodzajów mediów społecznościowych – blogi, wideoblogi (vlogi), serwisy udostępniające muzykę, zdjęcia, nagrania wideo, a także serwisy społecznościowe oraz treściowe.

Media społecznościowe pełnią różne funkcje:

- blogi, vlogi, wiki i serwisy dziennikarstwa społecznego służą prezentacji opinii i poglądów;
- serwisy takie jak YouTube, Vimeo, Flickr czy Slideshare umożliwiają dzielenie się zasobami: filmami, zdjęciami, obrazami, aplikacjami itp.;
- usługi typu Google Docs lub gry MMO (ang. massively multiplayer online) mogą być wykorzystywane w procesie współtworzenia czy kooperacji; ich cechą charakterystyczną jest tworzenie się, zwykle na krótki

czas, zamkniętych społeczności zgromadzonych wokół konkretnego projektu czy gry;

- fora, komunikatory internetowe, czaty nastawione są na komunikację i dyskusję;
- serwisy społecznościowe, takie jak Facebook czy LinkedIn umożliwiają budowanie i podtrzymywanie relacji pomiędzy ludźmi, wymianę informacji, dzielenie się wiadomościami o sobie.

Ograniczenia wiekowe w mediach społecznościowych

Większość popularnych mediów społecznościowych nie jest przeznaczona dla najmłodszych dzieci.

Zgodnie z regulaminem Facebooka konto w Polsce może utworzyć tylko osoba, która ukończyła co najmniej 13 lat. Ta sama zasada dotyczy Twittera i Snapchata.

Podobne ograniczenie wiekowe obowiązuje na kontach Google umożliwiających dostęp do usług takich, jak: Google Play, Gmail i YouTube.

Część usług Google dostępna jest bez konieczności posiadania konta. Bez logowania się na konto Google możesz na przykład korzystać z wyszukiwarki Google i oglądać filmy w YouTube.

Mimo wprowadzenia ograniczenia wiekowego w regulaminach większości popularnych serwisów społecznościowych, praktyka pokazuje, iż z serwisów tego typu korzysta duża część dzieci młodszych, nawet z początkowych klas szkoły podstawowej.

Najbardziej popularne media społecznościowe

Facebook

Serwis społecznościowy, na którym zarejestrowani użytkownicy mogą tworzyć własne profile, dodawać innych użytkowników jako przyjaciół, wymieniać informacje, zdjęcia, filmy itp.

facebook.com

Twitter

Serwis społecznościowy udostępniający usługę mikroblogowania. Użytkownicy mogą zamieszczać na swoim profilu tzw. tweety czyli krótkie (do 140 znaków) wiadomości tekstowe.

twitter.com

Instagram

Serwis społecznościowy służący do publikowania zdjęć i filmów wideo, umożliwiając ich edycję.

instagram.com

Snapchat

Komunikator służący do wysyłania błyskawicznych wiadomości (tzw. efemerycznych wiadomości), które po kilku sekundach zostają automatycznie skasowane. Użytkownicy aplikacji mogą również czatować z przyjaciółmi, prowadzić rozmowy wideo oraz prowadzić prywatny profil, tzw. Story

snapchat.com

Youtube

Serwis internetowy umożliwiający bezpłatne umieszczanie, ocenianie i komentowanie filmów.

youtube.com

Pinterest

Serwis społecznościowy przeznaczony do kolekcjonowania i porządkowania zebranych materiałów wizualnych. Pozwala też na wymianę materiałów pomiędzy użytkownikami.

pl.pinterest.com

Google Plus

Serwis społecznościowy firmy Google, w którym użytkownicy, podobnie jak na Facebooku, posiadają swoje profile, gdzie publikują wiadomości, zdjęcia filmy i łączą się ze znajomymi.

plus.google.com

Flickr

Serwis fotograficzny online pozwalający wymieniać się treściami, komentować zdjęcia i śledzić działania innych fotografów.

[flickr.com](https://www.flickr.com)

Tumblr

Platforma mikroblogowa. Pozwala użytkownikom tworzyć wpisy i zamieszczać zdjęcia, filmy, pliki audio, itp.

[tumblr.com](https://www.tumblr.com)

Slideshare

Platforma wymiany prezentacji multimedialnych. Zamieszczanie prezentacji w zasobach serwisu możliwe jest po uprzedniej rejestracji i utworzeniu darmowego konta indywidualnego.

[slideshare.net](https://www.slideshare.net)

Messenger

Komunikator pozwalający na prowadzenie prywatnych rozmów i wideorozmów w serwisie Facebook. Z Messengera można również korzystać bez posiadania konta na Facebooku.

[pl-pl.messenger.com](https://www.pl-pl.messenger.com)

WhatsApp

Aplikacja mobilna – komunikator pozwalający na wysyłanie krótkich wiadomości tekstowych i zdjęć poprzez sieć internetową.

[whatsapp.com](https://www.whatsapp.com)

LinkedIn

Serwis społecznościowy specjalizujący się w kontaktach zawodowych.

[linkedin.com](https://www.linkedin.com)

Narzędzia wspomagające media społecznościowe

Wordpress

Darmowa platforma do obsługi blogów i tworzenia stron internetowych.

pl.wordpress.org

Skype

Komunikator internetowy umożliwiający prowadzenie wideo rozmów. Można w nim prowadzić rozmowy głosowe i rozmowy wideo, przysyłać wiadomości i udostępniać różnego typu pliki.

[skype.com](https://www.skype.com)

Wpływ mediów społecznościowych na starsze dzieci i młodzież

Media społecznościowe mają ogromny wpływ na niemal każdy aspekt życia nastolatków. Nie wszystko jednak, co się z nimi wiąże, niesie ze sobą ryzyko. Media społecznościowe, używane właściwie i z refleksją, mogą w bardzo pozytywny sposób wpłynąć na życie młodych ludzi.

Jak media społecznościowe wspierają rozwój nastolatków?

1. Pomagają rozwijać uważność i krytyczne myślenie, uczą komunikacji

Media społecznościowe łączą ludzi na całym świecie. Nastolatki spotykają się w sieci z różnorodnymi postawami, wartościami, zachowaniami, często bardzo różniącymi się od tych znanych z bliskiego otoczenia. Siłą rzeczy młodzi ludzie uczą się więc jasnego komunikowania swoich potrzeb, wartości i przekonań, uczą się także słuchać i rozumieć postawy innych. Media społecznościowe przede wszystkim umożliwiają kontakt z rówieśnikami – grupy są bardzo istotnym źródłem wsparcia i pozytywnej inspiracji, dają poczucie bycia akceptowanym i docenianym.

Ze względu na egalitarność i powszechność mediów społecznościowych, każdy może wyprodukować dowolny news. Wymaga to od użytkowników krytycznego podejścia i umiejętności weryfikowania źródeł informacji. Konieczność zastanowienia się i oceny wartości informacji, które otrzymują, pomaga w konstruowaniu systemu wartości – swoistego filtra, przez który patrzą na świat.

2. Pomagają rozwijać w wirtualnym świecie wiele realnych umiejętności

Nastolatki, używając mediów społecznościowych na co dzień, doskonalą swoje umiejętności językowe i pisarskie – uczą się zwięzłości wypowiedzi, argumentowania, prezentują siebie i swoją pracę. Nie zapominajmy także o technicznej biegłości w obsłudze narzędzi!

Grając w gry komputerowe, szczególnie w społecznościowe gry online, młodzi ludzie nie tylko poprawiają koordynację i motorykę, ale również uczą się, jak odnaleźć się w grupie i jak współpracować z innymi. Niektórzy pierwszy raz mają szansę zostać liderem, zarządzać grupą innych graczy i motywować ich do jak najlepszych osiągnięć, a czasem przekonywać do niepopularnej decyzji. Tworzenie awatarów, czyli postaci, w które nastolatki wcielają się w grze, daje możliwość „wypróbowania” różnych cech i umiejętności.

3. Wspierają rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich

Dzięki mediom społecznościowym młodzi ludzie nie tylko poszerzają swój krąg znajomych, ale też nabywają kompetencje, które pozwolą im w przyszłości odnaleźć się w nowoczesnym społeczeństwie obywatelskim. Dzięki obecności w sieci uczą się, jak komunikować się w różnych sytuacjach, wyrażać własne opinie i przekonywać, jak przyjmować opinie innych, jak współpracować w zróżnicowanej grupie, jak negocjować i wypracować kompromis. Aktywne uczestnictwo w grupach czy forach pozwala im orientować się w wydarzeniach politycznych i społecznych, także na poziomie lokalnym. Media społecznościowe są dla nich często pierwszą areną do działań publicznych – charytatywnych, społecznych, politycznych. Tego rodzaju aktywność pozwala młodym ludziom poczuć, że mają realny wpływ na otaczającą ich rzeczywistość.

4. Inspirują

Dzieci i młodzież mogą być w internecie twórcami, a nie tylko konsumentami gotowych treści. Tworzenie muzyki i filmów, stron internetowych, pisanie bloga, tworzenie portalu lub tutoriali umożliwia im rozwijanie własnych pasji, rozwijanie

technicznych i artystycznych umiejętności oraz ciągle poszukiwanie nowych form ekspresji i narzędzi. Młodzi ludzie mogą tworzyć grupy z innymi pasjonatami, dołączać do międzynarodowej społeczności twórców, poszukiwać wsparcia i inspiracji.

Media społecznościowe ułatwiają też zaangażowanie własnej twórczości w działania publiczne – np. akcje charytatywne, na rzecz społeczności lokalnej, praw człowieka i inne. To również w mediach społecznościowych nastolatki najczęściej znajdują pierwszą publiczność: pierwszych fanów i krytyków – uczą się, jak obronić swoją artystyczną wizję, jak przyjmować krytykę. Jednym słowem: budują odporność psychiczną i stabilną samoocenę.

Jaki może być negatywny wpływ mediów społecznościowych na nastolatki?

1. FOMO

Media społecznościowe pozwalają w błyskawicznym tempie przekazywać informacje i dzielić je z niemal nieograniczoną liczbą osób na całym świecie. Łatwo więc być na bieżąco. Dla nastolatków obecność w mediach społecznościowych jest oczywistym elementem ich stylu życia. Im bardziej media społecznościowe są obecne w ich codziennym życiu, tym częściej obawiają się, że utracą dostęp do informacji i wydarzeń. Może to przybrać postać lęku przed „wypadnięciem z obiegu”, czyli fear of missing out – FOMO.

FOMO to poczucie, że coś bardzo ważnego nas ominie, jeśli na chwilę „odłączymy się od sieci”. To przekonanie, że tam, gdzie nas nie ma, dzieje się coś szczególnie interesującego, z czego jesteśmy wykluczeni. Lęk ten dotyczy szczególnie młodych ludzi, ponieważ media społecznościowe zajmują w ich życiu znaczącą pozycję. Przede wszystkim pozwalają realizować jedną z najważniejszych potrzeb okresu dojrzewania – potrzebę aprobaty społecznej. W mediach społecznościowych łatwiej można się stać osobą, którą chcemy być, a relacje z życia innych, śledzone na wielu profilach, wywołują pragnienie bycia lepszym i podziwianym.

Jak rozpoznać FOMO?

Oto najczęstsze przekonania, uczucia i zachowania, jakie mu towarzyszą:

- Poczucie, że wszyscy wokoło spędzają razem czas i świetnie się bawią bez nas, że jesteśmy jedynymi osobami na świecie, które nie wiedzą, co ze sobą zrobić, a w efekcie że nie warto nawiązywać kontaktu, bo i tak wszyscy o nas zapomnieli.

- Przygnębienie i poczucie własnej nieatrakcyjności towarzyskiej – przekonanie, że wokoło dzieją się ważne rzeczy, a my w nich nie uczestniczymy. Oglądanie wyidealizowanych relacji z różnego rodzaju spotkań i podróży prowadzi do poczucia, że z nami jest coś nie tak, nie mamy przyjaciół, nie jesteśmy wystarczająco interesujący, nie mamy pomysłu na siebie.
- Przymus noszenia ze sobą telefonu/smartfona wszędzie, nawet do toalety, ponieważ właśnie wtedy ktoś może chcieć się z nami skontaktować.
- Odruchowe odświeżanie stron, ciągłe sprawdzanie powiadomień, poczty. Reagowanie na każde powiadomienie.
- Nieustanne sprawdzanie lajków i aktualizacji u znajomych.
- Problemy z koncentracją i ciągłe przerywanie czynności, którymi się właśnie zajmujemy, żeby sprawdzić, co dzieje się online.
- Chęć publikowania informacji o wszystkim, co robimy, sprawdzanie, z jakim odzewem się to spotyka.

Co można z tym zrobić?

Media społecznościowe, z ich często wyidealizowanym obrazem rzeczywistości zalewającym nas z każdego posta, sprawiają, że paradoksalnie zaczynamy bardziej cenić ilość niż jakość. Ważniejsza staje się liczba lajków, zdjęć z imprezy i zaproszeń na kolejne niż faktyczny czas spędzony z przyjaciółmi czy relaks z książką w domu. Pokonanie FOMO to powrót do docenienia jakości, zauważenia rzeczywistych relacji i – co najważniejsze – umiejętności dokonywania wyborów.

- Kontroluj czas – to, jak długo bezcelowo błąkasz się po sieci, może być naprawdę zaskakujące!
- Dostrzeż swoje wybory – co musisz poświęcić, żeby mieć czas na ciągłe sprawdzanie wiadomości i statusów? Co ci umyka?
- Ustal swoje priorytety – to, na czym powinieneś skupić się w ciągu godziny, dnia, tygodnia, miesiąca. Wybierz, czym chcesz się zająć (niestety, nie można robić wszystkiego).
- Przenieś część spotkań ze świata wirtualnego do realnego.
- Przede wszystkim – przyjrzyj się swoim myślom. Co się z tobą dzieje, kiedy zaczynasz myśleć, że twoja znajoma ma dużo fajniejsze życie od ciebie, bo właśnie dostała 500 lajków pod nowym zdjęciem?

To, że nastolatki wydają się być nierozzerwalnie połączone ze swoim smartfonem, nie oznacza, że cierpią na FOMO. Pamiętajmy, że relacje z rówieśnikami, również te podtrzymywane online, są dla nich najważniejsze. Ważne jest jednak, żeby potrafiły dostrzec niepokojące sygnały.

Porozmawiaj z uczniami:

- Czy wiedzą, czym jest FOMO, i potrafią rozpoznać, kiedy bycie cały czas „w kontakcie” może przynosić więcej szkody niż pożytku?
- Jakie zachowania są dla nich normą, a jakie ich niepokoją?
- Jakie są przyczyny przymusu ciągłego trzymania ręki na pulsie?
- Co mogą zrobić, żeby ustrzec się FOMO, i jak sobie z nim poradzić?

2. Nierealistyczne oczekiwania

Spędzanie wielu godzin na portalach społecznościowych i porównywanie siebie i swojego zwykłego życia z barwnym światem kreowanym w internecie może wywoływać u młodych ludzi poczucie przygnębienia i bezwartościowości. Bezkrytyczne przyswajanie oferowanej przez media społecznościowe „normy” może prowadzić do narastania u nastolatków poczucia nieadekwatności i nieprzystawania do społecznych oczekiwań. Nierealistyczne wymagania ustanawiane przez świat mediów społecznościowych zaburzają młodym ludziom samoocenę: zaniżają poczucie własnej wartości oraz skłaniają do dążenia do perfekcjonizmu. W konsekwencji może to spowodować pojawienie się lęku, obniżonego nastroju, a nawet depresji. Niektórzy badacze łączą obecność na wielu portalach jednocześnie z symptomami fobii społecznej. Spędzanie ponad dwóch godzin dziennie na portalach społecznościowych łączone jest z problemami ze zdrowiem psychicznym, czego dowiodły niezależne badania³.

Intensywna obecność na portalach często wiąże się u nastolatków z poświęcaniem części czasu przeznaczonego na sen. Jak wiadomo jakość snu bezpośrednio wpływa na samopoczucie, a brak snu i zmęczenie nim spowodowane utrudniają koncentrację na codziennych zadaniach. Działanie poniżej własnych możliwości obniża z kolei samoocenę, skąd niedaleko już do zamartwiania się i stresu, który nie pozwala spać.

Wygląd i poczucie atrakcyjności to również niezwykle ważna sfera dla nastolatków. Zazwyczaj ten okres w życiu nie idzie w parze z wysoką samooceną w kwestii wyglądu. W mediach społecznościowych – w szczególności w tych, które posługują się głównie obrazem – panuje kult szczupłego ciała. Młodzi ludzie stale odbierają jednoznaczny komunikat, mówiący o tym, jakie ich ciało powinno być: szczupłe, jędrne, wytrenowane i młode. Przekaz ten wzmacniany jest przez oferowane filtry i programy do obróbki zdjęć umożliwiające (w drastyczny czasem sposób) zmianę rzeczywistego wyglądu. Poprawione w Photoshopie i wystylizowane zdjęcia zawsze wydają się doskonale w porównaniu z wyglądem przeciętnego nastolatka. Na taki wymagający

3. Royal Society for Public Health, (2017), Status Of Mind: Social media and young people's mental health and wellbeing.

przekaz – masz być idealnie piękna – częściej, ze względów kulturowych, narażone są dziewczęta. Próba dorównania wysrubowanym standardom może skutkować zaburzeniami obrazu własnego ciała i narazić, coraz częściej również chłopców, na np. zaburzenia odżywiania się.

Nie oznacza to, że media społecznościowe tylko szkodzą – ważne jest, w jaki sposób są używane i czy potrafimy zachować krytycyzm wobec treści, z którymi się stykamy.

Porozmawiaj z uczniami:

- Dlaczego media dają nam konkretne wyobrażenie tego, jak powinniśmy wyglądać, jacy być i do czego dążyć? Przedyskutujcie związek takiego przekazu z kreowaniem potrzeb przez biznes (np. jeśli czujemy się nieatrakcyjni, chętniej kupimy upiększające produkty, opłacimy wycieczkę i kupimy poradnik itp.).
- Jak manipulacja obrazem kreuje idealny wizerunek, któremu nie sposób dorównać?
- Jakie są sposoby na zachowanie równowagi pomiędzy światem online i offline?

3. Wszechobecna reklama

Niezwykła popularność portali społecznościowych i ich autopromocyjny charakter sprawiają, że użytkownicy są zanurzeni w reklamie. Młodzi ludzie mogą sobie nie uświadamiać, że wiele profili, które śledzą, nastawionych jest na promowanie konkretnych produktów w sposób bardziej subtelny niż tradycyjna reklama. Nie bez powodu media społecznościowe są królestwem marketingu szeptanego, czyli przekazu wyglądającego na spontaniczny. Podziwiane przez dziewczyny „insta girls”, czyli instagramowe blogerki, utrzymują się przede wszystkim dzięki reklamie.

Porozmawiaj z uczniami:

- Dlaczego tak łatwo dać się przekonać w mediach społecznościowych?
- Jak może wyglądać reklama w SM – czy potrafią rozróżnić prawdziwy przekaz od reklamy?
- Jaki wpływ mogą mieć na młodych ludzi media społecznościowe, jaką wizję świata przedstawiają? Ciekawym przykładem może być historia Esseny O’Neill, młodej Australijki, która zdobyła ogromną popularność na Instagramie. Po kilku latach zdecydowała się ujawnić prawdziwe oblicze sławy - presję perfekcyjnego wyglądu i idealnego życia oraz wielki biznes stojący za pozornie spontanicznym profilem. Dziś mówi, że *media społecznościowe to nie jest prawdziwe życie*. Jej wypowiedzi można znaleźć na YouTube pod hasłem Essena O’Neill.

Media społecznościowe w edukacji

Media społecznościowe dają nastolatkom na całym świecie możliwość uczenia się zupełnie nowymi metodami. Sam sposób, w jaki zostały zaprojektowane, sprzyja budowaniu wspólnoty i współpracy między użytkownikami. W edukacji stawia się coraz większy nacisk na procesy takie jak uczenie się przez całe życie, znaczenie pozytywnego doświadczenia edukacyjnego, które kształtuje stosunek do zdobywania wiedzy w dalszym życiu oraz wyposażanie uczniów w umiejętność uczenia się. Wiemy, że ludzie w grupach uczą się nie tylko szybciej, ale też w bardziej pogłębiony sposób, nabywając wiedzę, ale również ucząc się, jak się uczyć.

Uczenie się przez doświadczenie

Wiele badań wskazuje, że ludzie uczą się efektywnie, kiedy robią to w praktyce i dzięki aktywnym metodom. Takie podejście do uczenia się pomaga zaangażować się osobiście i poczuć się odpowiedzialnym za własny proces edukacji.

Uczenie się kolektywne

Uczenie się w grupie daje możliwość przedyskutowania różnych punktów widzenia, rozwijania szacunku i uważności na drugą osobę, wzajemnej pomocy, przy-

glądania się różnym możliwościom rozwiązania zadania lub opracowania zagadnienia. Kolektywne uczenie się (np. uczenie się w parach, grupach, społecznościach) wymaga innego planowania i strukturalizowania materiału, nieco odmiennego sposobu przekazywania wiedzy i ewaluacji procesu uczenia się. Wraz z nastaniem ery mediów społecznościowych, oferujących nam wiele łatwo dostępnych, wspólnotowych, dynamicznych i spersonalizowanych narzędzi, pojawia się też zupełnie nowe podejście do edukacji.

Wikipedia, blogi, platformy społecznościowe, wirtualne światy dają możliwość dzielenia się wiedzą, szeroko zakrojonej współpracy, tworzenia spersonalizowanych materiałów i narzędzi oraz poszukiwania własnych metod uczenia się. Media społecznościowe w naturalny sposób oferują środowisko wspierające kolektywne uczenie się, wykraczające daleko poza ramy jednej klasy.

Uczniowie, tworząc społeczność online, mogą poznać się i wyjść poza klasowe sympatie i podziały. Prowadzi to do lepszego zrozumienia się nawzajem i większej otwartości w całej szkolnej społeczności.

Backchanneling

Media społecznościowe mogą wspierać uczenie się za pośrednictwem tzw. backchannelingu. To zjawisko dotyczy wszelkich działań i procesów, które toczą się wtórnie do głównego tematu lekcji, a angażując uczniów poznawczo i emocjonalnie, pomagają zrozumieć i zapamiętać materiał. Może to być np. debata online lub dyskusje uczniów podczas tworzenia profilu postaci literackiej lub alternatywnej wersji historii.

Długoterminowe korzyści wynikające z tego typu uczenia się z wykorzystaniem mediów społecznościowych sięgają daleko poza środowisko szkolne. Pracownicy, którzy nie obawiają się doświadczać, poszukiwać nowych rozwiązań, zespołowo rozwiązywać problemy i uczyć się nowych technologii bez formalnego przeszkolenia, są niezwykle cenni na rynku pracy.

Szkolne zasady używania mediów społecznościowych – jak to zrobić w szkole?

Serwisy społecznościowe i aplikacje mogą być z powodzeniem wykorzystywane w szkole jako narzędzia edukacyjne, a także uzupełnienie „tradycyjnych” metod komunikacji. Jeśli jednak nie odpowiada ci taka forma aktywności społecznościowej – w porządku! Możesz wybrać inne kanały przekazywania uczniom informacji, takie, jakie bardziej ci odpowiadają.

Jeśli chcesz korzystać z mediów społecznościowych wspólnie ze swoimi uczniami, powinieneś pamiętać o kilku ważnych kwestiach, takich jak prywatność, odpowiednie treści, bezpieczeństwo oraz zasady komunikacji.

Nie ma jasnych regulacji, czy nauczyciel powinien używać prywatnego czy służbowego konta np. na Facebooku czy Twitterze do komunikacji z uczniami. Możesz wybrać każdą z tych opcji. Pamiętaj jednak, że używając prywatnego konta, zgadzasz się, aby uczniowie i ich rodzice mieli dostęp do wszystkich twoich prywatnych postów, zdjęć, wiadomości.

Bezpieczniejszym rozwiązaniem jest założenie służbowego konta/profilu. Pozwoli ci to skoncentrować się tylko na sprawach związanych ze szkołą. Dzięki temu możesz przysyłać uczniom ważne informacje, linki do

ciekawych materiałów edukacyjnych, zamieszczają klasowe zdjęcia, tematy prac domowych czy klasowych projektów bez obawy swoją prywatność.

Możesz też stworzyć własną grupę klasową, do której dostęp będą mieli tylko zaproszeni uczniowie z twojej klasy. Członkowie grupy mogą dzielić się interesującymi ich treściami – wymieniać się plikami, linkami do ciekawych stron, przysyłać wiadomości, zamieszczać zdjęcia i filmy, przeprowadzać szybkie sondaże na określony temat itp. Gdy tylko na profilu pojawi się nowy materiał, wszyscy członkowie otrzymają powiadomienie zachęcające do zajrzenia na profil grupy.

Chcesz zacząć korzystać z mediów społecznościowych w szkole? Przeczytaj o co warto zadbać, a czego unikać

Nauczyciel może używać narzędzia, które jest popularne wśród uczniów. Nie znaczy to, że będzie korzystał z niego w ten sam sposób. Warto pamiętać o kilku istotnych zasadach.

TAK

- Zanim zaczniesz używać mediów społecznościowych w klasie, porozmawiaj o tym z dyrektorem.
- Zaczynaj od małych kroków – na początek, zanim poczujesz się pewnie w mediach społecznościowych, możesz używać na przykład Facebooka lub Twittera jako „tablicy ogłoszeń” dla uczniów i rodziców, na której będziesz zamieszczać najważniejsze informacje i powiadomienia.
- Rozważ założenie oddzielnego profilu, który będzie służył do kontaktu z uczniami.
- Uzgodnij zasady. Uczniowie muszą wiedzieć, na co się umawiacie i co nie jest akceptowane. Zawsze reaguj na łamanie zasad!
- Poinformuj rodziców, w jaki sposób będziecie korzystać z mediów i w jakim celu.
- Pozostań profesjonalny – swoją aktywność koncentruj na tematach związanych z edukacją.
- Pamiętaj o ustawieniach prywatności. Sprawdzaj aktualizacje na wszystkich portalach, których używasz.
- Chroń poufne i zastrzeżone informacje.
- Pamiętaj, że wszystko, co opublikujesz w sieci może zostać skopiowane i rozpowszechnione.
- Wspólnie z uczniami opracuj pomysły na wykorzystanie różnych serwisów (pomyślcie, z jakich mediów chcielibyście korzystać, w jakim celu, kto będzie administrował serwisem itp.).
- Ustal z uczniami zasady komunikacji i rodzaj publikowanych materiałów. Wyraźnie zaznacz, że nie zgadzasz się na publikację obraźliwych czy ośmieszających treści.

- Pytaj o zgodę zanim opublikujesz czyjeś zdjęcie lub pracę. Respektuj prawa autorskie i ucz tego swoich uczniów.
- Bądź aktywny – aktualizuj swój status i komentuj zamieszczane materiały.
- W mediach społecznościowych, tak jak w klasie bądź autentyczny – pozostań sobą.
- Ucz się od swoich uczniów – oni mają wiedzę o technologii, a ty masz życiowe doświadczenie oraz świadomość korzyści i zagrożeń związanych z mediami.
- Połącz siły z innymi – zaproś do znajomych nauczycieli o podobnych zainteresowaniach i spojrzeniu na edukację.
- Pokazuj swoje sukcesy!

NIE

- Nie mieszaj prywatnego życia z zawodowym. Nie kontaktuj się z uczniami i rodzicami używając prywatnego konta.
- Nie pozwól uczniom i rodzicom domagać się ciągłego kontaktu. Nie musisz być dostępny 24/7.
- Nie przesadzaj z aktywnością – nadmiar informacji jest równie zły, jak brak jakiegokolwiek aktywności.
- Nie komentuj statusu uczniów – albo będziesz postrzegany jako krytyczny, albo jako faworyzujący.
- Kontroluj to, co udostępniasz uczniom i rodzicom – nie umieszczaj na portalu ryzykownych zdjęć, które mogłyby postawić ciebie lub szkołę w niekorzystnym świetle. Zastanów się, jakimi informacjami o sobie chcesz się podzielić.

Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z mediów

Media społecznościowe radykalnie zmieniły sposób, w jaki ludzie komunikują się z przyjaciółmi, znajomymi czy członkami rodziny. Poprzez sieci społecznościowe przesyłamy ogromną ilość informacji – wiadomości, zdjęć, filmów – które dzięki wzajemnym powiązaniom w sieci dzielimy nie tylko z naszymi znajomymi, ale także ze znajomymi naszych znajomych, a czasem z osobami, których zupełnie nie znamy. Globalna sieć stwarza wiele nowych możliwości, jednak jej niewłaściwe wykorzystanie może nieść za sobą szereg zagrożeń.

Media społecznościowe mogą być doskonałym środkiem porozumiewania się z twoimi uczniami, a także źródłem inspiracji i rozwoju zawodowego. Jednak, jak każde narzędzie publicznej komunikacji, niosą ze sobą pewne ryzyko. Warto o tym pamiętać i uczyć dzieci bezpiecznego użytkowania tych narzędzi. Świadomość ryzyka pozwala zabezpieczyć się przed nim i korzystać z portali społecznościowych bez strachu czy poczucia zagrożenia. Jednym ze sposobów wykształcenia u młodych ludzi postawy odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych jest modelowanie przez nauczycieli jak korzystać z tych narzędzi w czasie nauki w klasie.

Netykieta

Netykieta to rodzaj niepisanych, ale przyjętych i przestrzeganych przez internautów zasad komunikowania się na portalach społecznościowych, rodzaj internetowego savoir-vivre'u.

W sieci, tak jak w każdej społeczności, istnieją reguły porozumiewania się z innymi. Nieprzestrzeganie ich może skutkować uwagami ze strony administratora i innych użytkowników, wykluczeniem z grupy, a nawet całkowitym zablokowaniem dostępu do usług, z których korzystasz.

TAK/ Dbaj o:

Wyrażaj się jasno i precyzyjnie

- Dbaj o staranny język – stosuj zasady ortograficzne, gramatyczne i stylistyczne
- Pisz na temat, rzeczowo i konkretnie
- Nadawaj wiadomościom tytuł – łatwiej będzie je odnaleźć

Szanuj innych

- Staraj się wyrażać swoje opinie kulturalnie
- Cytując czyjeś słowa, pamiętaj o podaniu autora
- Pytaj o zgodę na umieszczenie na własnym profilu/blogu/stronie bezpośrednich linków lub zdjęć

Bądź profesjonalny

- Szanuj swoją prywatność i prywatność innych – pomyśl sam i zapytaj o zgodę, jeśli chcesz upublicznić jakąś informację
- Dbaj o porządek na swoim profilu, blogu –usuwaj np. nieaktualne linki, dostosuj kolory, tekst tak, aby był łatwy w odbiorze
- Sprawdzaj źródła informacji
- Usuwasz z sieci blogi/strony/konta, których nie używasz

Bądź uprzejmy

- Zachowuj się w sieci tak samo, jak w osobistym kontakcie
- Pamiętaj o przedstawieniu się i o formach grzecznościowych
- Uważaj na żarty – nie każdy ma podobne poczucie humoru
- Bądź pomocny

NIE/ Unikaj:

Wyrażaj się jasno i precyzyjnie

- Nie przesadzaj z emotikonami – używaj ich tylko w nieformalnych kontaktach

Szanuj innych

- Nie obrażaj!
- Nie używaj wulgaryzmów!
- Nie trolluj!*
- Nie spamuj**
- Nie kradnij czyjejs własności intelektualnej
- Nie lajkuj stron/zdjęć/postów, które krzywdzą innych

Bądź profesjonalny

- Nie plotkuj
- Nie zaśmiecaj konta, bloga, maila drugiej osoby spamem
- Nie flooduj***
- Nie rozpowszechniaj nieprawdziwych informacji
- Nie pozostawiaj bezpańskich blogów, stron i kont – nie zaśmiecaj sieci

Bądź uprzejmy

- Unikaj ironii
- Nie używaj wielkich liter w dyskusji – jest to traktowane jako krzyk
- Nie krytykuj i nie wyśmiewaj osób, które słabiej radzą sobie w sieci

* Trollowanie – prowokowanie innych użytkowników w celu zdenerwowania ich i wywołania bezcelowej dyskusji

** Spamowanie – rozsyłanie niechcianych wiadomości bez uzyskania zgody odbiorcy (np. reklamy)

*** Flooding – wielokrotne wysyłanie wiadomości, powtórzenia znaków, emotikonów, czyli zalewanie i zaśmiecanie niepotrzebnymi treściami

Krytyczny odbiór informacji

Dostęp do wiedzy jest dzisiaj powszechny i łatwy jak nigdy wcześniej. Jednocześnie selekcjonowanie informacji stało się zadaniem bardzo trudnym, nie mówiąc o krytycznej ich ocenie. Szybkość, z jaką wiadomości rozchodzą się w mediach społecznościowych, oraz ich zniekształcanie (również celowe – tzw. fałszywe informacje, *fake news*) sprawiają, że nie tylko młodzieży, ale też dorosłym nie jest łatwo ocenić prawdziwość i wiarygodność informacji. Nie zawsze radzą sobie z tym również profesjonaliści, stąd powstające w wielu krajach ośrodki, których zadaniem jest weryfikowanie informacji.

Nie jesteśmy w stanie ochronić uczniów przed fałszywymi informacjami, tak jak nie możemy uchronić dziecka przed upadkiem. Możemy jednak zrobić wiele, aby wyposażać młodych ludzi w umiejętność krytycznego przyglądania się faktom i odróżniania ich od opinii.

Możesz pomóc swoim uczniom rozpoznawać informacje wiarygodne i zachęcić do szukania potwierdzenia informacji znalezionej w mediach społecznościowych w innych źródłach.

Porozmawiaj z uczniami:

- Czy różni się fakt od opinii (fakt jest niezmienny, to informacja o obiektywnych zjawiskach, można go skomentować, opinia natomiast wyrażana jest w sposób obiektywny i może ulegać zmianie)?
- Czym są fałszywe informacje (*fake news*) i jakie mogą być powody ich powstawania (np. nieporozumienie, efekt „głuchego telefonu”, manipulacja)?
- Dlaczego tak ważna jest możliwość odróżnienia prawdziwej od nieprawdziwej informacji?
- Jakie są dobre praktyki weryfikowania informacji (inne źródło, np. naukowe, sprawdzanie dat i aktualizacji, sprawdzenie, kim jest autor informacji, czy jest specjalistą w danej dziedzinie)?

Prywatność i ochrona danych

Jednym z najbardziej istotnych wyzwań, związanych w korzystaniem z internetu, jest ochrona prywatnych danych.

Badania wskazują, że młodzi użytkownicy mediów społecznościowych udostępniają na swoich profilach coraz więcej informacji⁴. Obok podstawowych danych, takich jak imię i nazwisko, nastolatki ujawniają nazwę szkoły, miejsce zamieszkania, adres

4. Madden M., Lenhart A., Cortesi S., Gasser U., Duggan M., Smith A., Beaton M. (2013), Teens, Social Media, and Privacy, PEW Research Center

e-mail, a nawet numer telefonu. Udostępniają prywatne zdjęcia i filmy. Mimo że coraz większa grupa młodzieży ma świadomość, że informacje udostępniane na profilach społecznościowych mogą być widoczne nie tylko dla znajomych, to nadal jedna trzecia młodych internautów nie chroni swoich danych. Co piąty z nich publikuje zdjęcia i inne treści w portalach społecznościowych jako dostępne dla wszystkich zainteresowanych. W największym stopniu dotyczy to najmłodszych użytkowników sieci.

Najważniejszym czynnikiem chroniącym przed internetowymi zagrożeniami jest nasza wiedza, którą my – nauczyciele i rodzice – powinniśmy przekazywać uczniom. Prywatność, waga udostępnianych informacji, ochrona wizerunku – to tematy, jakie powinny często pojawiać się w dyskusjach z młodzieżą o mediach społecznościowych.

Korzystając z mediów społecznościowych, pamiętaj o podstawowych zasadach bezpieczeństwa i rozmawiaj o nich ze swoimi uczniami.

Jak chronić swoją tożsamość i prywatność w sieci – kilka porad:

- Zabezpiecz swoje konto silnym hasłem. Im silniejsze hasło, tym trudniej je złamać czy odgadnąć. Włącz do hasła specjalne znaki, takie jak symbole, cyfry, wielkie litery itp. Nie używaj do tworzenia haseł danych, które można łatwo z tobą skojarzyć – imienia dziecka, daty urodzenia itp.
- Zapoznaj się z zasadami ochrony danych osobowych w mediach, w których chcesz założyć swój profil. Niektóre serwisy, takie jak np. Facebook, umożliwiają ustawienie ograniczeń dostępu przez inne osoby do profilu użytkownika. Możesz zdecydować, komu chcesz udostępnić swój profil, ustawiając odpowiednie opcje (np. wybranym znajomym, rodzinie, kolegom z pracy). Możesz także blokować wiadomości od nieznanymi ci osób.
- Zastanów się, zanim coś zamieścisz na swoim profilu. Nigdy nie publikuj w sieci intymnych informacji. Pamiętaj, że informacje opublikowane w internecie przestają być prywatne i mogą się dostać w niepowołane ręce. Nawet jeśli stosujesz najsilniejsze zabezpieczenia, znajomi, z którymi kontaktujesz się poprzez media społecznościowe, mają dostęp do twoich danych i mogą je – świadomie bądź nie – udostępnić innym osobom.
- Jeśli korzystasz z serwisów społecznościowych, pamiętaj, że dostęp do tego, co zamieszczasz, zawsze ma usługodawca, który może się tym podzielić z innymi podmiotami – a na to nie masz już wpływu.
- Weryfikuj tożsamość osób, które zapraszają cię do grupy znajomych, zanim zaakceptujesz zaproszenie.
- Nie klikaj w podejrzaną linki.
- Co jakiś czas sprawdzaj ustawienia prywatności na swoim profilu. Zasady ochrony prywatności oraz domyślne ustawienia mogą się z czasem zmieniać, szczególnie na Facebooku.
- W sieci mamy możliwość logowania się w różnych serwisach i usługach za pomocą konta, które masz na Facebooku, Google+ lub Twitterze. To wygodna opcja, pamiętaj jednak, że serwisy te mogą uzyskać dostęp do twoich danych na tych profilach, za pomocą których się logujesz. Loguj się za pomocą swojego konta tylko do zaufanych serwisów.
- Pamiętaj o wylogowywaniu się z serwisu po zakończeniu pracy. W ten sposób zabezpieczasz swoje konto przed dostępem nieznanymi.
- Pamiętaj, by podawać tylko dane niezbędne do skorzystania z określonej usługi.

Porozmawiaj z uczniami o zasadach ochrony prywatności i bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych:

- Zapytaj uczniów, z jakich mediów społecznościowych korzystają, co im się w nich podoba, a co nie. Porozmawiaj z nimi o tym, jak z nich korzystać w bezpieczny sposób. Zachęć, aby podzielili się z kolegami swoimi doświadczeniami.
- Porozmawiaj z uczniami na temat ochrony prywatności w mediach społecznościowych – zachęć ich do podzielenia się informacjami, jak wybrać ustawienia prywatności w różnych serwisach tak, aby tylko znajomi mogli mieć dostęp do ich profilu. Zapytaj, jakie informacje należy chronić, komu i jakie dane można ujawniać, czy warto włączać usługę geolokacji itp.
- Każdy ma prawo zdecydować, jakie ustawienia prywatności wybrać. Jeżeli uczeń zdecyduje się na publiczny profil – czyli bez żadnych ograniczeń w dostępie do treści, które zamieszcza – powinien wiedzieć, z jakimi zagrożeniami może się to wiązać.
- Porozmawiajcie o zamieszczaniu zdjęć i filmów pokazujących uczniów – jakich zdjęć nie należy umieszczać, jakie mogą być konsekwencje lekkomyślnego wrzucania do sieci zdjęć i filmów. Przypomnij, że zanim umieszczą zdjęcie kolegi, powinni zapytać go o zgodę.
- Zachęć uczniów, aby zgłaszali ci, jeśli zdarzy im się coś niepokojącego.

Cyfrowe ślady

Posługując się urządzeniem podłączonym do sieci, pozostawiamy po sobie mnóstwo cyfrowych śladów. Robimy to zarówno intencjonalnie – gdy zamieszczamy informacje w postaci tekstu, zdjęć czy filmów, jak i nieświadomie – gdy korzystamy z aplikacji w smartfonie czy przeglądarki internetowej. Dane na nasz temat pochodzą z najróżniejszych źródeł dostępnych w internecie: wyszukiwarek, mediów społecznościowych, zakupów w sklepach internetowych, transakcji kartą płatniczą, komentarzy na forach czy z wizyt na stronach internetowych. Nawet reklamy, które widzisz w sieci, dobierane są celowo: na podstawie analizy e-maili odebranych przez usługę Gmail i najczęściej występujących w nich słów. Z kolei smartfon zapamiętuje lokalizacje na podstawie połączeń z siecią Wi-Fi (nie potrzebuje do tego włączonej funkcji GPS).

Na nasz cyfrowy ślad składają się dwa rodzaje informacji:

- dane o użytkowniku: na podstawie adresu IP można ustalić adres, pod którym znajduje się urządzenie, a także system operacyjny, zestaw zainstalowanych czcionek i ustawienia przeglądarek internetowych;
- aktywność w sieci – gdy zalogujemy się do internetu, ilość czasu spędzanego w sieci i ruch na naszym komputerze są zapisywane na serwerze dostawcy usług

telekomunikacyjnych, przeglądarki zapamiętują odwiedzane strony, wyszukiwarki – pytania, które zadajemy, dzięki tzw. ciasteczkom (pliki „cookies”) serwery stron mogą śledzić naszą aktywność.

Na podstawie cyfrowych śladów pozostawianych w internecie można dowiedzieć się, czym interesuje się dana osoba, gdzie przebywa, jaka jest jej historia wyszukiwań, ile czasu spędza na poszczególnych stronach, w jakiego typu komunikaty najchętniej klika i wiele więcej. Wykorzystują to m.in. reklamodawcy, aby skuteczniej promować i sprzedawać swoje produkty i usługi, operatorzy sieci komórkowych, producenci telefonów i oprogramowania, dostawcy usług internetowych, agencje reklamowe itp.

Informacje o swoich użytkownikach gromadzą także portale społecznościowe. Jeśli przy logowaniu się na jakiś portal podajemy dane osobowe, wszystkie informacje, które składają się na nasz cyfrowy ślad, mogą zostać ze sobą automatycznie połączone.

Prawa autorskie

W internecie chętnie dzielimy się naszą twórczością i korzystamy z zasobów, jakie publikują inni. Jednocześnie to właśnie w sieci najczęściej dochodzi do łamania praw autorskich.

Zasady korzystania z cudzych utworów reguluje ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 1994 r. nr 24 poz. 83), zwana prawem autorskim. Zgodnie z art. 1 przedmiotem prawa autorskiego jest „każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia”.

Prawa autorskie dzielimy na osobiste i majątkowe. Prawa osobiste dotyczą powiązania nazwiska twórcy z jego dziełem i obejmują prawo do zachowania niezmienionej treści i formy utworu. Prawo autorskie zabrania dokonywania bez zgody autora skrótów, przeróbek, przekładów itp., strzeże także przed plagiatem. Autorskie prawa majątkowe oznaczają, że „twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu”. Prawa osobiste twórcy nigdy nie wygasają i nie mogą zostać przeniesione na inne osoby, natomiast prawa majątkowe są zbywalne i dziedziczne, lecz wygasają z upływem określonego czasu (70 lat od śmierci twórcy bądź od pierwszego rozpowszechnienia).

W niektórych sytuacjach zgoda na korzystanie czy rozporządzanie utworem nie jest wymagana od właściciela praw majątkowych. Zgodnie z prawem można nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionych utworów w zakresie tzw. użytku osobistego. Oznacza to, że ściąganie, czyli pobieranie utworów (piosenek, filmów, seriali itp.) już rozpowszechnionych w sieci nie stanowi naruszenia prawa i nie wymaga zgody ze strony twórcy. Udostępnianie takich plików jest już jednak przestępstwem.

Wiele utworów w internecie zamieszczanych jest na licencji Creative Commons (CC). Wolna licencja to umowa, na podstawie której autor udostępnia pod pewnymi warunkami utwór objęty majątkowymi prawami autorskimi. Dają one możliwość udostępniania innym swoich utworów w prosty i wystandaryzowany sposób oraz zachowanie praw autorskich. Dzięki temu treści mogą być edytowane, kopiowane, rozpowszechniane zgodnie z zasadami prawa i bez szkody dla autora. Więcej o licencjach Creative Commons znajdziesz na stronie www.creativecommons.org.

Publikowanie w mediach społecznościowych

Warto pamiętać, że decydując się na korzystanie z profilu społecznościowego, akceptujesz regulamin, czyli zawierasz umowę z serwisem, który określa, na jakich zasadach portal może wykorzystywać zamieszczone przez siebie treści. Zazwyczaj umowa taka jest korzystna dla serwisu, przyznając mu prawo do dysponowania materiałami publikowanymi przez użytkownika. Autor oczywiście nadal zachowuje prawo do swoich utworów i może nimi dysponować w dowolny sposób.

O prawach autorskich dowiesz się więcej na stronach www.cyfrowa-wyprawka.org, i edukacjamedialna.edu.pl.

Porozmawiaj z uczniami:

- Czym jest utwór, jakie są warunki uznania czyjejs działalności za utwór (istnieje autor, który działał twórczo i w sposób indywidualny oraz efekt twórczości został uzewnętrzniiony – zapisany, opowiedziany, opublikowany)?
- Jaka ochrona przysługuje autorowi (prawa autorskie osobiste i majątkowe)?
- Czym są prawa osobiste i majątkowe?
- Jakie prawa w obszarze dysponowania twórczością użytkowników przysługują serwisom społecznościowym? Sprawdźcie wspólnie regulaminy najczęściej używanych przez uczniów portali.

Wizerunek w cyfrowym świecie

Wszystko, co udostępniamy w internecie, buduje nasz wizerunek. Informacje z profili społecznościowych mogą powiedzieć o nas więcej, niż się spodziewamy – i niekoniecznie tak, jakbyśmy tego chcieli.

Kontrowersyjne treści w mediach mogą nie tylko przysporzyć uczniowi wielu kłopotów, ale też zaważyć na jego przyszłości. Już ponad 50% rekruterów⁵ uważnie przygląda się profilom w mediach społecznościowych i nierzadko to, co znajdują, dyskwalifikuje kandydatów do pracy. Najczęstszymi powodami do odrzucenia CV są:

- treści związane z narkotykami i alkoholem;
- treści o charakterze seksualnym, w tym np. prowokacyjne zdjęcia;
- niechlujne konta, pełne błędów ortograficznych i gramatycznych.

Porozmawiaj z uczniami, co może się stać, jeśli nie zadbają o to, co umieszczają w mediach społecznościowych, i w jaki sposób mogą sobie popsuć opinię online.

Może to być m.in:

- rozpowszechnianie spamu,
- pogoń za jak największą ilością lajków,
- kolekcjonowanie „znajomych” tylko dla liczby,
- hejtowanie,
- prowokacyjne zdjęcia,
- umieszczanie treści propagujących agresję i przemoc.

Jednocześnie media społecznościowe mogą pomóc w zdobyciu w przyszłości wymarzonej pracy. Rekruterzy i pracodawcy szukają w mediach społecznościowych odpowiedzi na pytanie, czy kandydat do pracy:

- potrafi pracować w grupie, angażować się w długotrwałe działania (np. bardzo pozytywnie oceniane jest zaangażowanie w pracę charytatywną);
- może pochwalić się umiejętnościami pożądanymi w danym zawodzie (warto pokazywać swoje osiągnięcia, sukcesy, uzdolnienia);
- jest kreatywny (pracodawcy zwracają uwagę na to, czy twoja aktywność w sieci jest oryginalna, czy jesteś pomysłowy w tym, co robisz).

Porozmawiaj z uczniami o tym, że mogą aktywnie dbać o swoją reputację online, używając kilku różnych sposobów. Możesz zacząć od tego, jak ważna jest świadomość tego, że osoba postronna może zupełnie inaczej zinterpretować informacje znalezione w sieci niż ich autor. Najważniejsza jest wiedza!

5. Jobvite Social Recruiting Survey, (2014)

Trzymaj rękę na pulsie i sprawdzaj, co o tobie mówią w sieci

- Wyszukaj od czasu do czasu swoje imię i nazwisko i zobacz, co na swój temat możesz znaleźć w internecie.
- Możesz sprawdzić swoje aliasy, również te, których używałaś w przeszłości – na forach dyskusyjnych, grupach itd., one też mogą ujawnić wiele informacji na twój temat.
- Sprawdź na stronie Uniwersytetu w Cambridge, co mówią o tobie twoje lajki – nie musisz wypełniać żadnego testu, odpowiadać na żadne pytania – wystarczy połączenie z twoim profilem na Facebooku (podczas analizy twoje dane nie są gromadzone): <https://appliedmagicsauce.com/demo.html>

Jeżeli wyniki takiego przeszukania nie są dla ciebie zbyt korzystne, nie oznacza to, że sytuacja jest nieodwracalna i na zawsze powinieneś zniknąć z sieci. Możesz zrobić wiele, aby poprawić swój wizerunek online. Przede wszystkim:

Zabezpiecz dostęp

Niezabezpieczony profil może narazić na wiele nieprzyjemności – ktoś, podszywając się pod ciebie, może rozpowszechniać fałszywe, obraźliwe czy zawstydzające informacje o tobie lub innych.

- Upewnij się, że twoje konta są chronione hasłem. Warto stosować zasadę 1:1, czyli jedno konto, jedno hasło.
- Nie ujawniaj swojego hasła nawet przyjaciałom.
- Pamiętaj, aby na koniec zawsze się wylogować.
- Zastanów się, czy na pewno chcesz chodzić na skróty: logowanie się np. z Facebooka do innych kont i profili, np. na Pinterście, jest dużo prostsze i oszczędza czas (oraz nie trzeba pamiętać wielu haseł), ale jeśli to jedno hasło zostanie przejęte, zaatakowane mogą zostać wszystkie twoje konta.
- Nie ujawniaj wrażliwych danych, takich jak data urodzenia, adres itp.

Ustal żelazne zasady z rodziną i przyjaciółmi

- Sprawdzaj, jak tagowane są twoje posty i zdjęcia – czasem nawet najlepszy wpis i najpiękniejsze zdjęcie może stracić urok z powodu czyjegoś opisu. Możesz skorzystać z opcji wyszukiwania obrazów, żeby sprawdzić, gdzie i jak się pojawiaasz.
- Umówcie się na zasadę: zanim opublikuję zdjęcie drugiej osoby, pytam ją o zgodę.
- Nie wahaj się poprosić o usunięcie głupiego posta lub zdjęcia, na którym nie wyglądasz najlepiej. Sam również nie publikuj zdjęć, na których twoi znajomi nie wyszli korzystnie.
- Jeżeli nie do końca masz zaufanie do swojego znajomego lub nie podzielasz jego poczucia humoru, zablokuj możliwość komentowania twoich zdjęć czy postów.

Dbaj o to, aby w sieci było więcej pozytywnych niż negatywnych informacji o tobie

- Pamiętaj, że kilka negatywnych wpisów lub niefortunne zdjęcie nie sprawią, że twój wizerunek jest nieodwracalnie zniszczony.
- Staraj się udostępnić takie informacje, które mówią o tobie coś pozytywnego – pokaż swoje pasje, osiągnięcia, uzdolnienia, coś, co cię wyróżnia.
- Zawsze zastanów się, zanim polubisz jakąś stronę, profil czy posta – pomyśl, czy coś, co podoba ci się dzisiaj, będzie równie zabawne za kilka lat. Pamiętaj, że możesz przestać lubić daną stronę (możesz zarządzać polubieniami na fb edytując „ulubione zajęcia i zainteresowania” w swoim profilu).

Cyberprzemoc

Agresja w internecie jest już niemal zjawiskiem powszechnym. Ponad połowa młodych użytkowników sieci przyznaje, że była świadkiem różnych form agresji w mediach społecznościowych. Od 7 do 11% polskich uczniów doświadczyło najpoważniejszych aktów internetowej przemocy – cyberbullyingu. Jak podają nastolatki, akty cyberprzemocy mają najczęściej miejsce na Facebooku, Twitterze oraz w komunikatorach (hejt, mowa nienawiści, agresja wobec celebrytów, osób wykluczonych społecznie itp.)⁶.

Nie we wszystkich przypadkach agresja elektroniczna przyjmuje tak poważny charakter i wiąże się z istotnymi konsekwencjami dla ofiary, jak w przypadku cyberprzemocy. Wiele aktów agresji w internecie to sytuacje jednorazowe i większość młodych ludzi potrafi skutecznie sobie z nimi radzić. Zdecydowanej interwencji ze strony dorosłych wymaga natomiast cyberbullying (cyberprzemoc). Definiuje się go jako rodzaj wrogiego działania realizowanego z intencją wyrządzenia krzywdy drugiej osobie, w sposób powtarzalny, z wykorzystaniem narzędzi elektronicznych. Sytuacji prześladowania towarzyszy znaczna nierównowaga sił pomiędzy sprawcą a ofiarą.

Typowe formy cyberbullyingu zgłaszane przez młodzież to:

- negatywne komentarze pod zdjęciami;
- zamieszczanie obraźliwych postów na czyimś profilu;
- wykorzystywanie cudzych zdjęć i filmów do ośmieszania lub poniżania ich autora;
- rozpowszechnianie kompromitujących treści;
- nękanie, prześladowanie;
- włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników;
- wykluczanie ze społeczności internetowej.

6. Kamieniecki W., Bochenek M., Tanaś M. i in., (2017), Raport z badania „Nastolatki 3.0”, Warszawa: NASK – Instytut Badawczy

Przemoc, której nastolatki doświadczają w internecie, jest w dużej mierze przedłużeniem konfliktów przeniesionych ze środowiska rówieśniczego, mających miejsce w szkole lub klasie. Jednak w odróżnieniu od tradycyjnej przemocy rówieśniczej cyberprzemoc może mieć poważniejsze konsekwencje dla ofiary – z uwagi na znacznie bardziej ograniczoną możliwość obrony. Cyberprzemoc charakteryzuje wysoki poziom anonimowości sprawcy, stałe narażenie ofiar na atak, a także niski poziom kontroli tego rodzaju agresywnych zachowań przez dorosłych. W przeciwieństwie do przemocy w świecie realnym akty cyberprzemocy mogą być rejestrowane, utrwalane i dystrybuowane do szerokiej publiczności, przez co skutki takiej agresji są mocniej i dłużej odczuwane przez ofiary.

Wobec znacznego rozpowszechnienia zjawiska cyberprzemocy, jednym z priorytetowych zadań szkoły staje się wyposażenie młodych ludzi w kompetencje, które pozwolą im chronić się przed aktami agresji elektronicznej oraz radzić sobie w sytuacji doświadczania cyberprzemocy. Konieczne jest także wypracowanie szkolnej procedury interwencji pracowników szkoły wobec sprawców i ofiar przemocy.

Co możesz zrobić, aby pomóc uczniom chronić się przed cyberprzemocą w mediach społecznościowych?

- Porozmawiaj z uczniami o cyberprzemocy – na czym polega, jakie są jej formy, jakie konsekwencje powoduje dla ofiary i sprawcy.
- Zapytaj uczniów, czy wiedzą, jak można zgłaszać naruszenia regulaminu w mediach społecznościowych (np. obraźliwe komentarze, ośmieszające zdjęcia) i jak blokować osoby, które im dokuczają. Możecie wspólnie sprawdzić na stronach poszczególnych serwisów, jak zgłaszać incydenty.
- Porozmawiajcie o tym, jak najlepiej odpowiadać na wiadomości od internetowych agresorów (może warto je ignorować?).
- Powiedz uczniom, aby w przypadku cyberprzemocy zachowywali dowody. Porozmawiajcie o tym, jak to zrobić.
- Zachęć uczniów, aby zgłaszali ci, jeśli zdarzy im się coś niepokojącego lub jeśli są świadkami dręczenia kolegi. Zapewnij o swojej dyskrecji – zarówno ofiary przemocy, jak i świadkowie zgłaszający incydent mogą obawiać się konsekwencji nagłośnienia sprawy (odwetu ze strony sprawcy, komentarzy kolegów itp.).

Jeśli twój uczeń doświadcza cyberprzemocy, poradź mu, aby:

- nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na e-maile, telefony itp.,
- nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je tobie lub innej osobie dorosłej,
- zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego itp.,

- zmienił ustawienia komunikatora tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim kontaktować.

Zgłaszanie aktów agresji elektronicznej i cyberprzemocy

Większość serwisów społecznościowych posiada zapisy w regulaminach dotyczące cyberprzemocy. Przemocowe zachowania, takie jak dręczenie, nękanie, prześladowanie, podszywanie się pod inne osoby i kradzież tożsamości, są zabronione i mogą być zablokowane przez dostawców usługi. Osoba poszkodowana lub świadek przemocy może zgłosić do administratora serwisu naruszenie regulaminu i zażądać interwencji – zablokowania konta agresora, usunięcie szkodliwych treści. Do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

Pamiętaj, aby zgłaszając naruszenie, powołać się na odpowiedni przepis regulaminu danego serwisu oraz dołączyć dowody cyberprzemocy.

Jak możesz zarejestrować dowody cyberprzemocy?

- **Telefon komórkowy**
Nie kasuj wiadomości. Zapisuj wszystkie – zarówno tekstowe, jak i nagrane na pocztę głosową – w pamięci telefonu.
- **Komunikatory**
Niektóre serwisy pozwalają na zapisywanie rozmów. Możesz również np. skopiować rozmowę, wkleić do dokumentu Word (lub innego edytora tekstu), zapisać i wydrukować.
- **Strony serwisów społecznościowych, www**
Aby zachować kopię materiału, który widzisz na ekranie, wciśnij jednocześnie klawisze Control i Print Screen, a następnie wykonaj operację „Wklej” w dokumencie Word.
- **Czat**
Podobnie jak w przypadku stron www możesz też po prostu wydrukować interesującą cię stronę.
- **E-mail**
Zapisz wiadomość lub wydrukuj ją. Pamiętaj o zachowaniu całości wiadomości, a nie tylko samego tekstu. Jest to bardziej pomocne, ponieważ zawiera informacje o jej pochodzeniu. Jeśli sprawa dotyczy ucznia, poproś go, aby przesłał wiadomość do ciebie.

Te same zasady możesz przekazać swoim uczniom.

Poważne przypadki cyberprzemocy będące naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp.) powinny zostać zgłoszone na policję lub do prokuratury. Więcej na temat praktycznych rozwiązań dotyczących cyberprzemocy w szkole znajdziesz w poradniku *Jak reagować na cyberprzemoc. Poradnik dla szkół* na stronie Ośrodka Rozwoju Edukacji w zakładce Wychowanie i Profilaktyka/Materiały do pobrania: <https://www.ore.edu.pl/541-ore/profilaktyka-agresji-i-przemocy-w-szkole/4647-cyberprzemoc>

Najpopularniejsze media społecznościowe i jak je wykorzystać w klasie

Świat mediów społecznościowych jest niezwykle bogaty, ale również bardzo zmienny – wciąż pojawiają się propozycje nowych narzędzi i aplikacji, z których możemy skorzystać. Serwisy społecznościowe stale ewoluują – niektóre tracą na popularności i znikają z internetu, inne umacniają swoją pozycję i zdobywają nowych użytkowników. Co jakiś czas pojawiają się kolejne narzędzia, które zastępują stare.

Zmienia się też liczba i struktura użytkowników poszczególnych portali. O ile na przykład ogólna liczba osób korzystających z Facebooka wciąż rośnie, to maleje grupa najmłodszych jego użytkowników, którzy przenoszą się do innych serwisów takich, jak Snapchat czy Instagram. Niewielu młodych ludzi pamięta takie portale, jak Nasza Klasa czy Grono, przeminęły również czasy popularnego niegdyś w Polsce Gadu Gadu. Zastąpił go Messenger i WhatsApp.

Obecnie Facebook, Twitter, Instagram, YouTube i Snapchat to najpopularniejsze media społecznościowe na świecie angażujące miliardy użytkowników. W kategorii mobilnych aplikacji społecznościowych czołowe miejsce zajmują WhatsApp i Messenger. Nie sposób wymienić wszystkich narzędzi, z których można skorzystać. W niniejszym poradniku przedstawiamy jedynie niektóre z nich.

Facebook

Facebook to największy obecnie serwis społecznościowy na świecie, w ramach którego zarejestrowani użytkownicy mogą tworzyć sieci i grupy, komunikować się ze znajomymi, rodziną lub poznawać nowe osoby. Internauci dzielą się na Facebooku wiadomościami, zdjęciami i linkami do ciekawych materiałów, zamieszczają informacje o zdarzeniach ze swego życia, obserwują profile znanych osób, szukają informacji o prywatnych lub publicznych „wydarzeniach” oraz korzystają z dostępnych aplikacji.

Założenie konta na Facebooku jest darmowe i zajmuje zaledwie kilka minut. Wystarczy zarejestrować się, podając swój adres mailowy, a otrzymasz dostęp do portalu. Nowym użytkownikom Facebook odpowiada krok po kroku, co mają zrobić, aby w pełni wykorzystać jego możliwości.

Zarejestrowany użytkownik tworzy na Facebooku własny profil. Może zamieścić w nim swoje zdjęcia oraz wszelkie informacje o sobie, które chce udostępnić innym – o wykształceniu, miejscu pracy, zainteresowaniach i wiele innych. Ustawienia prywatności pozwalają określić, czy profil będzie publiczny (dostępny dla wszystkich oglądających), czy też widoczny tylko dla wybranych osób. Właściciel profilu decyduje o tym, kto i do jakich informacji będzie miał dostęp.

Poza kontami osobowymi na Facebooku można prowadzić także konta firmowe. W tym celu zakłada się tak zwany fanpage, czyli wewnątrzfacebookową stronę promującą firmę, osobę, usługę itd., służącą do kontaktowania się z klientami lub innymi zainteresowanymi użytkownikami.

Użytkownicy Facebooka mogą także zakładać tzw. grupy, czyli zamknięte miejsca (społeczności), do których dostęp mają tylko zaproszone osoby dyskutujące o wspólnych sprawach. Przykładem może być grupa skupiająca uczniów jednej klasy czy nauczycieli języka polskiego z danej szkoły.

Facebook jest zintegrowany ze Skype'em, dzięki czemu umożliwia prowadzenie wideokonferencji na żywo.

Jak wykorzystać Facebooka w szkole?

- **Załącz fanpage klasy.** Ta strona powinna być niezależna od twojego prywatnego konta. Do jej założenia będziesz potrzebować oddzielnego adresu mailowego, najlepiej twojego służbowego. Na tej stronie – sam lub wspólnie z uczniami – możesz zamieszczać wszelkie treści związane z życiem klasy. Jako administrator profilu możesz edytować komentarze do postów, zdjęć czy innych treści. Możesz powierzyć administrowanie strony komuś z uczniów – w zależności od tego, czy pozwala na to polityka szkoły.
- **Informuj uczniów** o nieobecnościach, zmianach planu, klasowych i szkolnych wydarzeniach, zbliżających się testach, terminach oddania prac pisemnych.
- **Stwórz zamkniętą grupę klasową.** Dzięki niej uczniowie będą mogli pomagać sobie nawzajem w nauce (omawianie aktualnie poznawanego tematu, zamieszczanie materiałów związanych z lekcją – filmów, artykułów, plików PDF i in.) i dzielić się ich codziennym życiem w szkole. W grupie możesz też postować zadania domowe.
- **Stwórz grupy dedykowane konkretnym uczniom**, np. uczestniczącym w kółkach zainteresowań, dodatkowych zajęciach, dzielącym podobne zainteresowania, przygotowującym się do konkursu, pracującym nad projektem itp.
- **Stwórz wydarzenie dotyczące specjalnych szkolnych uroczystości** (np. szkolny festiwal, studniówka itp.).
- **Wspólnie z uczniami twórz fikcyjne profile** – np. bohatera literackiego lub postaci historycznej na podstawie omawianej literatury. Zachęć uczniów do dzielenia się ciekawymi informacjami na ten temat, które mogą samodzielnie odszukać w internecie lub publikacjach. Poproś, aby zamieszczali zdjęcia, słynne cytaty, ciekawostki biograficzne itp. Zachęć uczniów do napisania dalszych losów bohatera. Zaprosz zwolenników i przeciwników danej postaci do dyskusji na stronie bohatera, do zamieszczania postów i komentarzy.
- **Sprawdź, czy uczniom podobała się lekcja** lub daj im możliwość wypowiedzenia się np. na temat bohatera literackiego.

- **Zaangażuj uczniów w publikowanie krótkich recenzji przeczytanych książek.**
- **Dyskutuj z uczniami** o ważnych klasowych sprawach, sprawach przed spotkaniem na lekcji.
- **Ucz krytycznego myślenia i krytycznego odbioru informacji, jakie pojawiają się w mediach społecznościowych.** Zamieść na klasowym profilu specjalnie spreparowaną informację dotyczącą bieżących wydarzeń w kraju lub na świecie i zachęć uczniów do przeprowadzenia śledztwa – sprawdzenia, czy jest to prawdziwa wiadomość. Porozmawiajcie o tym, jak rozróżniać wiarygodne i niewiarygodne źródła informacji w internecie.
- **Wspieraj początkujących pisarzy.** Stwórz zamkniętą grupę, na której twoi uczniowie (tylko chętni!) będą mogli zamieszczać swoje prace – literackie, dziennikarskie i inne. Zachęć innych do zamieszczania postów na temat prac publikowanych przez kolegów. Ucz, jak wyrażać opinie tak, aby były one życzliwą krytyką i sensowną informacją zwrotną, a nie internetowym hejtem. Zapowiedz, że anonimowe lub obraźliwe komentarze będą usuwane.

Twitter

Twitter to serwis społecznościowy udostępniający usługę mikroblogowania. Zarejestrowani użytkownicy mogą wysyłać i odbierać tzw. tweety, czyli krótkie wiadomości tekstowe (maksymalnie 140 znaków).

Do wiadomości można dołączać też zdjęcia i linki do stron internetowych, pamiętajmy jednak, że w przeciwieństwie do nazw użytkowników, załączone zdjęcia lub linki wliczają się w limit długości wiadomości.

Tweety wyświetlane są na profilu autora, który mogą obserwować inni użytkownicy serwisu. Wiadomości można zamieszczać przez stronę www, przesyłać SMS-em lub przez aplikację mobilną.

Zakładając konto na Twitterze, możesz zdecydować, jaki typ konta chcesz posiadać: publiczne czy prywatne. Publiczny profil oznacza, że twoje wpisy będą widoczne dla wszystkich użytkowników Twittera i nie tylko. Dostęp do nich będą mieli także internauci niezarejestrowani na Twitterze, co oznacza, że każdy zainteresowany będzie mógł odnaleźć twoje tweety np. poprzez wyszukiwarkę Google.

W przypadku profilu prywatnego twoje tweety zobaczą tylko wybrane przez ciebie osoby. Twitter, podobnie jak Facebook, umożliwia tworzenie listy znajomych, tzw. obserwujących. Jeśli dodamy ich do własnej listy kontaktów, mogą oni śledzić wszystkie wiadomości, które zamieszczamy. Z kolei my możemy stworzyć własną listę osób, których wpisy chcemy czytać („obserwowani”).

Udostępniane wiadomości błyskawicznie docierają do wszystkich osób, które obserwują nasz profil. Twitter umożliwia również odpowiadanie na wiadomości oraz blokowanie wybranych użytkowników – jeśli nie chcesz widzieć jego tweetów i udostępniać mu własnych.

Popularne na Twitterze są tzw. hasztagi, czyli słowa-klucze. Oznaczamy je poprzez poprzedzenie wyrazów symbolem #. Dzięki temu możemy podpiąć naszą wiadomość pod dany tag. Tagi ułatwiają dotarcie do interesujących nas informacji. Przykładowo po kliknięciu w #NowoczesnaEdukacja na Twitterze wyświetlą wszystkie wpisy poświęcone nowoczesnej edukacji.

Twitter jest szczególnie chętnie wykorzystywany przez osoby publiczne, w tym m.in. przez polityków, publicystów i dziennikarzy, celebrytów. Swoje profile mają także czasopisma, instytucje państwowe, firmy, ośrodki medyczne itp.

Jak wykorzystać Twittera w szkole?

- **Zachęć uczniów do „obserwowania” znanych osób**, które wiążą się z omawianymi na lekcji zagadnieniami.
- **Włącz posty i tweety dotyczące bieżących wydarzeń do materiałów używanych na lekcji.**
- **Zachęć uczniów do śledzenia mentorów** – np. naukowców, komentatorów, publicystów – w dziedzinie, która ich interesuje.
- **Sprawdź, czy uczniom podobała się lekcja** lub daj im możliwość wypowiedzenia się np. na temat literackiego bohatera (możesz skorzystać z PollDaddy, SurveyMonkey, ankietka.pl i innych).
- **Zaangażuj uczniów w publikowanie krótkich recenzji przeczytanych książek.**
- **Komunikuj się ze szkołami w innym mieście lub kraju.** Dzięki temu twoi uczniowie będą mieli okazję poznać zwyczaje ich kolegów z innych krajów i w praktyce wykorzystać znajomość języka obcego, którego się uczą.
- **Stwórz przestrzeń do burzy mózgów**, w której uczniowie mogą dzielić się pomysłami, propozycjami, rozwiązaniami dotyczącymi konkretnej sprawy (np. tworzenie zasad klasowych, zgłaszanie niedziałających zasad, propozycje ich zmiany lub doprecyzowania).
- **Zachęć uczniów do wykorzystywania Twittera do wspólnej pracy, dzielenia się pomysłami** z kolegami z klasy i z tobą.
- **Zachęć innych nauczycieli ze swojej szkoły do dzielenia się uwagami i pomysłami** (np. w ramach zespołów uczących języka angielskiego czy historii).

- **Pochwal się osiągnięciami swoich uczniów i szkoły.** To dobry sposób na reklamę szkoły i przyciągnięcie nowych uczniów i rodziców.
- **Prześledź z uczniami wybrany hashtag** – sprawdźcie jak rozprzestrzenia się informacja.
- **Zsynchronizuj bloga z Twitterem** (np. WordPress daje taką możliwość) – można w ten sposób łatwiej śledzić zmiany.
- **Poproś uczniów o stworzenie listy i śledzenie nowych feedów** związanych z ich zainteresowaniami i wymarzonym przyszłym zawodem.
- **Dołącz do nauczycieli z całego świata**, dziel się informacjami i inspiracjami, np.: @WeAreTeachers

Instagram

Instagram jest fotograficznym serwisem społecznościowym należącym do Facebooka, który umożliwia użytkownikom publikację zdjęć i filmów. Pozwala też na edytowanie materiałów przed zamieszczeniem ich na profilu.

Gdy zrobisz zdjęcie, aplikacja automatycznie uruchamia edytor, dzięki któremu możesz dodać do fotografii wybrany efekt lub zmienić takie parametry jak jasność, kontrast, nasycenie, wyostrenie itp. Obecnie Instagram jest wyposażony w 23 filtry do zdjęć i filmów.

Możesz opisywać zdjęcia, oznaczać znajomych oraz dodać fotografię do swojej fotomapy. Sam decydujesz, czy chcesz udostępnić zdjęcie na Instagramie, przesłać go wybranemu użytkownikowi lub opublikować w takich serwisach jak Facebook, Twitter, Tumblr czy Flickr.

Oprócz publikowania własnych zdjęć możesz znaleźć danego użytkownika (jeżeli znasz jego nazwę) lub wyszukiwać zdjęcia po hasztagach (np. gdy wpiszesz #edukacja, wyświetlą się wszystkie posty i zdjęcia oznaczone tym słowem-kluczem). Korzystając z wyszukiwarki, łatwo odnajdziesz także zdjęcia zrobione w konkretnych miejscach (np. mieście, restauracji itp.). Sam również możesz oznaczać miejsca, jednak tylko wtedy, gdy wyrazisz zgodę, aby aplikacja miała dostęp do usług lokalizacji twojego telefonu. Odmówienie dostępu zablokuje możliwość śledzenia aktywności na fotomapie, na której oznaczone są lokalizacje, w których wykonałeś zamieszczone zdjęcia.

Zdjęcia innych użytkowników możesz lajkować i komentować. Jeśli spodoba ci się czyjś profil, możesz dodać użytkownika do grupy obserwowanych osób i na bieżąco śledzić zamieszczane przez niego zdjęcia i filmy. Osoba ta zostanie poinformowana, że dodałeś ją do swojej grupy. Jeśli ktoś doda twój profil do swojej listy obserwowanych osób, ty także się o tym dowiesz.

Podobnie jak w innych serwisach na Instagramie możesz zdecydować, jak chcesz udostępniać innym swoje zdjęcia. Możesz wybrać profil publiczny, dzięki czemu dostęp do twoich zdjęć będą mieli wszyscy internauci. Przełączenie profilu na prywatny skutkuje tym, że twoją aktywność na Instagramie będą mogli śledzić jedynie osoby, którym na to pozwolisz.

Jak zacząć używać Instagrama? Aplikacja dostępna jest obecnie w dwóch wersjach mobilnych: na iPhone'a i na smartfony z systemem Android. Zdjęcia możesz także wrzucać na swój profil oraz oglądać, korzystając z komputera.

Jeśli chcesz korzystać z aplikacji w telefonie, możesz ją pobrać nieodpłatnie i zainstalować, a następnie zarejestrować się w serwisie. Można dokonać tego na dwa sposoby – wykorzystując login i hasło swojego profilu na Facebooku lub zakładając nowe konto (będziesz potrzebować adresu e-mail).

Jak wykorzystać Instagrama w szkole?

- **Dokumentuj aktywności i wydarzenia klasowe i szkolne**, zamieszczaj zdjęcia na klasowej tablicy.
- **Dziel się treściami edukacyjnymi.**
- **Prezentuj prace uczniów.** To znacznie ciekawsze niż tradycyjna gazetka szkolna.
- **Zorganizuj wystawę prac fotograficznych/plastycznych uczniów z twojej klasy lub szkoły.**
- **Dokumentuj z uczniami obserwacje**, np. zmian w przyrodzie, zmian meteorologicznych, rozwoju zwierząt, stadiów wzrostu roślin, procesów fizycznych, rejonów geograficznych itp. (przyda się na zajęciach z geografii lub biologii).
- **Zamieszczaj z uczniami zdjęcia obrazujące zjawiska matematyczne i fizyczne w realnym świecie** (stworzonych przez naturę lub będących wytworem człowieka), np. kształty, ułamki, wzory, linie równoległe, krzywyżny, itp. Wrzucajcie na Instagrama zdjęcia dokumentujące fazy eksperymentu fizycznego.
- **Zamieszczaj z uczniami zdjęcia ich ulubionych książek, autorów, zdjęcia**

inspirowane przeczytaną lekturą, komiksów itp. Na lekcji języka polskiego zaprosz uczniów do zamieszczania zdjęć na określony temat lub związane z bohaterem książki, np. „Jakie zdjęcia wrzuciłaby na Instagrama Izabela Łęcka?”.

- **Zamieszczaj z uczniami zdjęcia obrazujące inne kultury, infografiki związane z tematem lekcji.**
- **Zachęć uczniów do wyrażania swoich opinii, komentarzy i przemyśleń za pomocą obrazów/zdjęć, które mogą zamieszczać na Instagramie.**

Snapchat

Snapchat to komunikator internetowy dostępny na smartfony z systemem Android i na iPhone'a. Umożliwia łatwą i szybką wymianę plików multimedialnych, tzw. snapów. Służy głównie do wysyłania błyskawicznych (tzw. efemerycznych) wiadomości, które znikają po kilku sekundach – nie zapisują się automatycznie w telefonie odbiorcy. Użytkownicy aplikacji mogą również czatować z przyjaciółmi, prowadzić rozmowy wideo oraz prywatny profil, tzw. story, czyli zbiór krótkich filmów lub zdjęć udostępnianych publicznie lub wybranym osobom.

Korzystanie ze Snapchata nie jest trudne. Najpierw musisz pobrać aplikację na nasz telefon i stworzyć konto. Należy wprowadzić swój adres e-mail, hasło, nazwę użytkownika, można także dodać znajomych. Po uruchomieniu program wyświetli ci moduł aparatu fotograficznego, za pomocą którego możesz zrobić zdjęcie lub nagrać krótki film.

Możliwe jest także upiększanie zdjęć i filmów: odręczne rysowanie na fotografii różnymi kolorami, dodawanie tekstu oraz dostępnych na podstawie lokalizacji efektów – prostych grafik skojarzonych z miejscem, w którym przebywa użytkownik.

Snapchat jest popularny zwłaszcza wśród młodych osób w wieku do 13 do 25 lat. Korzysta z niego obecnie 100 milionów aktywnych użytkowników, przesyłających między sobą 700 milionów zdjęć i filmów dziennie.

Jak wykorzystać Snapchata w szkole?

- **Wykorzystaj siłę obrazu.** Zdjęcia ilustrujące omawiany za zajęciach temat sprawią, że uczniowie lepiej zapamiętają materiał.
- **Zorganizuj szkolne podchody.** Przesyłaj uczniom wskazówki, gdzie można znaleźć ukryty przedmiot związany z tematem lekcji. Dobry pomysł do wykorzystania na klasowej wycieczce lub podczas zielonej szkoły.
- **Zachęć uczniów do tworzenia memów** związanych z tematyką lekcji, ulubionym bohaterem czy postacią historyczną, o której uczniowie się uczą. Możecie wrzucać memy na klasowego Instagrama.
- **Podawaj wyniki sprawdzianów.**
- **Organizuj specjalne promocje szkolne.** Wiele firm wykorzystuje Snapchata, aby oferować swym klientom specjalne okazje lub kody rabatowe. Ty wysyłaj informacje o wyjątkowych nagrodach czy „ulgach” na lekcji.
- **Informuj uczniów** o odwołanych zajęciach, przypominaj o sprawdzianie czy terminie oddania projektu. Snapchat daje możliwość szybkiego powiadomienia uczniów o zmianach lub przypomnienia o specjalnych wydarzeniach, które planujemy w klasie w mniej formalny sposób.
- **Za pomocą snapów ucz** np. biologii, geografii, plastyki - wysyłaj zdjęcia np. zjawisk pogodowych i przyrodniczych, obrazów mikroskopowych, sztuki. Możesz też w ten sposób sprawdzać wiedzę.
- **Zainteresuj uczniów tematem lekcji, zanim się rozpocznie** – wyślij tematyczny snapa w drodze do szkoły.

YouTube

YouTube to serwis internetowy, który umożliwia bezpłatne umieszczanie, odtwarzanie strumieniowe (tzw. streaming), ocenianie i komentowanie filmów. Materiały filmowe znajdujące się na stronie serwisu są bardzo zróżnicowane – od zwiastunów filmowych lub telewizyjnych, poprzez teledyski, aż do wideoblogów i amatorskich produkcji internautów.

Większość materiałów na YouTube zamieszczana jest przez prywatne osoby, ale z serwisu korzysta także wiele przedsiębiorstw, instytucji i organizacji.

Niezarejestrowani użytkownicy mogą jedynie oglądać filmy. Osoby zarejestrowane, posiadające konto mają możliwość umieszczania nieograniczonej liczby filmów. Profile kont zarejestrowanych użytkowników są określane jako „kanały”.

Zgodnie z regulaminem serwisu filmy, które zostaną uznane za zawierające treści nieodpowiednie dla młodszych użytkowników, są dostępne tylko dla zarejestrowanych osób w wieku co najmniej 18 lat.

Warunki korzystania z YouTube'a zabraniają umieszczania filmów zawierających pornografię, zniesławiających, objętych prawem autorskim, propagujących nienawiść oraz zachowania przestępcze.

Aby móc zamieszczać i przysyłać filmy na YouTube, dodawać komentarze i tworzyć playlisty, musisz posiadać konto Google i utworzyć kanał – na komputerze lub za

pomocą mobilnej wersji strony. Kanały mogą być zarówno prywatne („osobiste”), jak i firmowe (mogą mieć wielu właścicieli, np. kanał konkretnej szkoły, na którym może publikować wielu nauczycieli i ich uczniów).

Na YouTube możesz łatwo zmieniać ustawienia prywatności swoich filmów i decydować, kto może je wyświetlać:

- publiczne filmy i playlisty mogą oglądać wszyscy i można je udostępniać każdemu;
- prywatne filmy i playlisty możesz obejrzeć tylko ty i wybrane przez siebie osoby;
- niepubliczne filmy i playlisty mogą oglądać oraz udostępniać wszystkie osoby, które mają link.

Treści, które naruszają postanowienia regulaminu YouTube’a, można zgłaszać do administratora serwisu.

Aby zgłosić film:

- Kliknij Więcej pod odtwarzaczem filmu, który chcesz zgłosić i wybierz opcję Zgłoś.
- Wybierz powód zgłoszenia, który najbardziej odpowiada naruszeniu zasad przez film.
- Podaj dodatkowe informacje, takie jak sygnatura czasowa lub opis naruszenia, które pomogą zespołowi sprawdzającemu w podjęciu decyzji.

Jak wykorzystać YouTube’a w szkole?

- **Korzystaj z dostępu do wielu treści edukacyjnych** tworzonych przez nauczycieli i internautów na całym świecie.
- **Śledź kanały muzeów** (np. Muzeum Narodowe, Muzeum Powstania Warszawskiego), instytucji naukowych i edukacyjnych (np. Centrum Nauki Kopernik, Khan Academy Polska czy anglojęzyczny TedEd), wydawnictw językowych, a nawet parków narodowych (np. Tatrzański Park Narodowy proponuje wiele filmów przyrodniczych na kanale TPN Video). Ciekawe filmy edukacyjne znajdziesz też na kanałach prywatnych internautów, np. Nauka. To lubię (kanał poświęcony naukom ścisłym) czy Emce kwadrat (kanał prezentujący zagadnienia z różnych dziedzin nauki). Dzięki udostępnianym przez nie darmowym materiałom filmowym możesz poszerzyć swoją bazę filmów edukacyjnych na lekcjach.
- **Zajrzyj na „YouTube dla Szkół”** – specjalny kanał dla uczniów i nauczycieli. W tym darmowym serwisie znajdziesz wiele sprawdzonych propozycji z różnych dziedzin nauki, niestety na razie tylko w języku angielskim.

- **Uatrakcyjnijaj lekcje za pomocą materiału wizualnego** (filmów, zdjęć, prezentacji, i in.) – uczniowie bardziej zaangażują się w przebieg zajęć.
- **Pokazuj uczniom filmy i tutoriale**, które ułatwią im zrozumienie skomplikowanych procesów i zjawisk, o których się uczą.
- **Zachęć uczniów do oglądania ciekawych filmów dokumentalnych**, udostępniaj im linki, dziel się interesującymi kanałami.
- **Zachęć uczniów do śledzenia mentorów** – np. naukowców, komentatorów, publicystów w dziedzinie, która ich interesuje.
- **Korzystaj z konferencji TedTalks.**

Pinterest

Pinterest jest portalem społecznościowym, który umożliwia dzielenie się różnego rodzaju materiałami wizualnymi – zdjęciami, rysunkami, infografikami, plikami audio i wideo, stronami www – i komentowanie ich.

Jest to rodzaj wirtualnej tablicy, do której można przypinać (stąd nazwa Pinterest, od słowa *to pin* – przypinać, oraz ikonka w formie pinezki) interesujące materiały, innych użytkowników jak i własne. Treści szukamy podobnie jak w każdej wyszukiwarce, wpisując słowo kluczowe. Każdy użytkownik może przypiąć do swoich tablic do 100 tysięcy pinów na maksymalnie 500 tablicach.

Pinterest pozwala na organizowanie nawet bardzo dużej ilości materiałów. Można grupować je tematycznie (przypinać) na oddzielnych tablicach lub skomentować, wysłać pina (czyli przypięty na tablicy obrazek, materiał) e-mailem lub udostępnić poprzez inne media społecznościowe. Można też obserwować tablicę innej osoby – portal powiadamia wtedy o każdym nowym pliku, jaki się na niej znajdzie.

Wszystkie materiały znajdujące się na Pinterescie są powiązane z serwisem źródłowym: kliknięcie w post przekierowuje do strony, z której dany materiał pochodzi.

Warto pamiętać o tym, że Pinterest jest medium społecznościowym, więc jego konstrukcja zachęca do dzielenia się. Tworzone przez użytkownika tablice są widoczne dla wszystkich, ale można zmienić ich ustawienie na tryb prywatny – wtedy ukryte tablice będą mogli obserwować tylko znajomi zaproszeni przez właściciela profilu.

Tablicę w każdej chwili można ukryć oraz udostępnić.

Pinterest może służyć jako znakomite narzędzie edukacyjne i w tym pomocna jest opcja „tablic grupowych”, gdzie więcej osób może dodawać i komentować treści. Twórca grupy dysponuje szerszymi uprawnieniami – może dodawać i usuwać osoby i piny, decydować, kto zostanie zaproszony do grupy, może również ją zamknąć.

Korzystanie z Pinteresta jest bardzo proste. Wystarczy wejść na stronę pl.pinterest.com i założyć własne konto. Podczas pierwszej wizyty na portalu nowy użytkownik jest proszony o wybranie pięciu interesujących go tematów – będą mu proponowane piny o tematyce, którą wybierze (w każdej chwili można zmienić te ustawienia).

Kiedy znajdziemy się już na własnym profilu, możemy utworzyć tablicę i dodać do niej dowolny pin, który możemy wyszukać za pomocą słów kluczowych, np. „edukacja” w wyszukiwarce na górze strony. Interesujący materiał przypinamy do swojej tablicy poprzez kliknięcie w znaczek pinezki (zapisz) w prawym górnym rogu. Możemy dowolnie zmieniać miejsce zapisania pina, jak również zapisać go na wielu tablicach.

Dodawanie pinów jest równie proste – wchodzimy na tablicę, na której ma znaleźć się pin, i klikamy w „zapisz pina”. Możemy wybrać opcję „Internet” (przypinamy stronę) lub „Twoje urządzenie” (przypinamy materiał z naszych dokumentów lub zdjęć).

Stosując Pinteresta w pracy z uczniami, warto kierować się kilkoma zasadami:

- Używaj opcji tablic ukrytych, które możesz dzielić tylko z uczniami i np. innymi nauczycielami i rodzicami.
- Zapewnij informację zwrotną (komentuj piny, wskazuj ciekawe rozwiązania, dyskutuj z uczniami).
- Czuwaj nie tylko nad materiałami, jakie zamieszczają uczniowie, ale również też nad ich komentarzami.

Jak wykorzystać Pinteresta w szkole?

- **Pamiętaj, że Pinterest jest świetnym narzędziem dla wrokokców** – jego wizualny charakter pomaga przyswajać informacje i zachęca do nauki.
- **Dziel się z uczniami różnymi informacjami na grupowych tablicach** (przygotowanie do wycieczki, materiały pomocnicze do nauki).
- **Planuj projekty grupowe.** Wszyscy uczniowie mogą korzystać z tej samej tablicy – zamieszczają materiały projektowe, zdjęcia, filmy itp., ale również robić „burzę mózgow”, zbierając pomysły na np. organizację szkolnego wydarzenia.

- **Szukaj materiałów edukacyjnych**, scenariuszy lekcji, ciekawych infografik dotyczących interesującego cię zagadnienia, gotowych ćwiczeń i kart pracy (np. do zajęć z języka angielskiego na różnym poziomie zaawansowania), gier, których możesz używać na zajęciach tak, aby w mniej formalny sposób zobrazować omawiane zagadnienia i zachęcić uczniów do większej aktywności.
- **Zamieszczaj informacje o pracach domowych, projektach edukacyjnych.** W ten sposób wszyscy uczniowie będą mieli dostęp do twoich instrukcji przez cały czas trwania projektu czy wykonania pracy domowej.
- **Przygotuj z uczniami infografikę** na temat historycznej lub fikcyjnej postaci i przypnij ją na klasowej tablicy. Możesz do tego użyć aplikacji do tworzenia infografik np. easel.ly, canva.com lub innych, które posiadają opcję darmowego konta.
- **Zbierz z uczniami pomysły, strategie i techniki, które pomagają im w uczeniu się.** Możecie wyszukać ciekawe piny i tworzyć własne.
- **Daj się poznać.** Każdy z uczniów może stworzyć pina o sobie – jednocześnie będzie to dobry powód do rozmowy o bezpieczeństwie w sieci (nieujawnianiu wrażliwych danych).
- **Przygotuj listę rekomendowanych przez siebie lektur** wraz z powodami, dla których warto do nich zajrzeć, zachęć uczniów do tworzenia recenzji i rankingu książek.
- **Skataloguj książki ze szkolnej biblioteki**, a komentarze uczniów (zarówno pozytywne, jak i negatywne) pomogą rozwinąć dyskusję i zachęcić do ich przeczytania. Możemy tak również powiadamiać o nowościach.
- **Zachęć uczniów do prowadzenia fotobloga**, dokumentującego życie klasy.
- **Prezentuj konkursowe prace uczniów.**
- **Zaplanuj i przeprowadź wirtualną wycieczkę.** Pinterest oferuje materiały, w tym filmy na temat wielu interesujących miejsc.
- **Utwórz wirtualną galerię sztuki.**
- **Znajdź z uczniami pomysły na udekorowanie klasy** lub szkoły z okazji różnych świąt i wydarzeń. Pinterest jest skarbnicą materiałów typu DIY (ang. *do it yourself*, czyli zrób to sam).
- **Przypinaj i obserwuj tablice innych nauczycieli, dziel się własnymi materiałami.** Pinterest w bardzo prosty sposób angażuje w social bookmarking – czyli pozwala dzielić się i organizować przydatne materiały.
- **Stwórz tablicę dla rodziców**, gdzie np. możesz umieścić piny na temat technik uczenia się, wskazówki, w jaki sposób konstruktywnie pomagać dziecku w nauce, plany dekoracji klasy lub wycieczki.

Slideshare

Slideshare jest darmowym narzędziem internetowym umożliwiającym dzielenie się prezentacjami multimedialnymi. W serwisie Slideshare można umieścić i pobrać dowolną prezentację multimedialną lub dokument tekstowy, który będzie wyświetlany jako prezentacja (strony dokumentu będą pełniły rolę slajdów). Prezentacja PowerPoint może zostać uzupełniona o dźwięk lub film.

Serwis umożliwia wyszukiwanie prezentacji, ich opisywanie (tagowanie) oraz umieszczanie na prywatnych blogach, stronach internetowych czy na indywidualnym koncie w serwisie społecznościowym (np. Twitter, Facebook). Tego typu zabieg polega na wygenerowaniu w Slideshare kodu i „wklejeniu” go w odpowiednie miejsce we wskazanym typie serwisów i aplikacji internetowych, z których korzysta użytkownik.

Zamieszczanie prezentacji w zasobach serwisu Slideshare możliwe jest po uprzedniej rejestracji i utworzeniu darmowego konta indywidualnego. Osoby niezarejestrowane mogą tylko obejrzeć prezentację online.

Dostęp do zasobów Slideshare umożliwia wyszukiwarka serwisu oraz indeks, w którym prezentacje i dokumenty przyporządkowano do kategorii odpowiadających różnym dziedzinom wiedzy, np. książki, biznes i zarządzanie, edukacja, rozrywka, moda i uroda oraz wiele innych.

Slideshare jako serwis społecznościowy pozwala na tworzenie grup użytkowników o podobnych zainteresowaniach.

Jak wykorzystać Slideshare'a w szkole?

- **Wykorzystuj serwis jako źródło informacji** o ważnych wydarzeniach edukacyjnych, konferencjach i warsztatach naukowych. Na stronie często zamieszczane są materiały pokonferencyjne, z których możesz skorzystać.
- **Traktuj Slideshare jako źródło inspiracji do tworzenia własnych prezentacji.**
- **Wykorzystuj serwis jako darmowe repozytorium prezentacji multimedialnych** z interesującej cię dziedziny.
- **Zachęć uczniów, aby dzielili się swoimi prezentacjami, korzystając z serwisu** (np. w ramach realizowanych projektów edukacyjnych, konkursów klasowych/szkolnych itp.).

Narzędzia wspomagające media społecznościowe

Narzędzia takie jak Skype czy WordPress trudno jednoznacznie zaliczyć do mediów społecznościowych (choć sam Skype jest już przez wiele osób traktowany jako rodzaj social medium). Ich podstawowe funkcje i rola są nieco odmienne od serwisów opisanych we wcześniejszej części poradnika. Chcemy je jednak przybliżyć, ponieważ naszym zdaniem mogą one pełnić funkcję zbliżoną do mediów społecznościowych.

Dzięki tym narzędziom, podobnie jak w mediach społecznościowych, możliwe jest tworzenie sieci osób skupionych wokół interesującego tematu, wspólnie tworzących treści, wymieniających się doświadczeniami i wiedzą z innymi uczestnikami komunikacji w wirtualnym świecie.

Same narzędzia zresztą stopniowo zmieniają swój pierwotny charakter. Jak bardzo ewoluują, pokazuje choćby przykład WordPressa, wokół którego od kilku lat tworzy się silna społeczność użytkowników. W wielu krajach świata odbywają się coroczne konferencje (WordCamp) na temat tego serwisu, w których uczestniczą pasjonaci WordPressa, a wiedzą i doświadczeniem dzielą się najlepsi specjaliści w branży z różnych krajów. WordPressowcy w wielu miastach w Polsce organizują lokalne społeczności i spotkania – tzw. WordUpy.

WordPress

WordPress jest bezpłatnym oprogramowaniem służącym do obsługi blogów i tworzenia stron internetowych prywatnych oraz firmowych. Jest projektem typu open source (otwarte oprogramowanie) co oznacza, że użytkownicy mogą korzystać z niego za darmo. System pozwala na własnoręczną edycję treści bez posiadania specjalistycznej wiedzy. Dzięki tysiącom darmowych wtyczek, szablonów można na jego bazie zaprojektować i prowadzić bloga czy stworzyć własną stronę www.

Jeśli chcesz skorzystać z WordPressa, możesz wybrać jeden z dwóch oferowanych serwisów: WordPress.org lub WordPress.com.

WordPress.com

WordPress.com to platforma blogowa oferująca użytkownikom możliwość skorzystania z darmowego serwera hostingowego. Wybór tego serwisu to najszybsza droga do rozpoczęcia blogowania lub stworzenia własnej strony internetowej bez ponoszenia dodatkowych kosztów, np. opłaty za zakup serwera lub wynajęcie miejsca na czyimś serwerze.

Jeśli nie masz własnego lub „wynajętego” serwera, możesz użyć darmowego serwera hostingowego oferowanego przez serwis WordPress.com. W serwisie WordPress.com nie musisz pobierać żadnego oprogramowania, płacić za hosting, czy przejmować się zarządzaniem swoim oprogramowaniem blogowym - robi to za ciebie zespół pracowników firmy obsługującej WordPress. Ten system pozwoli ci uruchomić własny blog w kilka sekund i nie zajmować się stroną techniczną przesiewzjęcia.

Aby założyć bloga na WordPress.com lub stworzyć własną stronę www, wejdź na stronę, wypełnij podany formularz i kliknij „Start a blog” (Rozpocznij blog”) lub „Build a website” („Utwórz stronę”). Do rejestracji bloga będziesz potrzebować adresu email. Zakładając bloga w domenie Wordpress.com dostaniesz do dyspozycji swój adres internetowy, na przykład [nazwa bloga].wordpress.com oraz możliwość korzystania z wielu rodzajów wtyczek i gotowych szablonów. Jeśli chcesz, możesz także dodać do bloga swoją własną domenę, dzięki czemu będzie on dostępny pod adresem twojanazwa.com, bez fragmentu wordpress.com.

Serwis Wordpress.com jest bardzo łatwy w obsłudze, ma jednak pewne ograniczenia. Korzystając z niego masz możliwość wyboru jednego z ponad 70 motywów (ich liczba stale się zwiększa), które możesz modyfikować i edytować ich arkusze CSS, ale nie możesz zainstalować własnego szablonu oraz dodawać własnych reklam. Nie będziesz mógł także edytować kodu PHP swojego bloga. Pamiętaj też, że Wordpress.com zastrzega sobie możliwość publikowania od czasu do czasu reklam na twoim darmowym blogu.

Wordpress.org

WordPress.org to w pełni funkcjonalny WordPress umieszczony na twoim serwerze.

Aby z niego skorzystać, musisz pobrać darmowe oprogramowanie ze strony <https://pl.wordpress.org/> i zainstalować je na serwerze. Potrzebujesz więc do tego własnego lub wykupionego serwera hostingowego, który musi spełniać pewne minimalne wymagania - obsługiwać PHP i MySQL⁷.

W przeciwieństwie do WordPress.com, tym serwisie masz pełną możliwość modyfikacji i konfiguracji bloga lub strony, korzystania z własnych motywów, edytowania dostępnych szablonów i stylów, modyfikacji czcionek i kolorów elementów graficznych oraz wyświetlania wybranych przez siebie reklam. Jednym słowem – masz całkowity wpływ na wygląd twojego bloga lub strony.

Wadą tego rozwiązania jest konieczność posiadania własnego serwera lub hostingu, co może kosztować całkiem sporo. W WordPress.org musisz także samodzielnie przeprowadzić proces instalacji i konfiguracji oprogramowania, co wymaga większych kompetencji z zakresu informatyki.

7. PHP – skryptowy język programowania do projektowania stron internetowych i aplikacji webowych; MySQL – system zarządzania relacyjnymi bazami danych

Jak wykorzystać WordPressa w szkole?

- **Stwórz stronę internetową klasy**, na której nauczyciele mogą zamieszczać ważne komunikaty, terminy wydarzeń klasowych, harmonogram zajęć, lekcje i prace domowe, materiały do zajęć, linki do ciekawych stron i treści, a także relacje z życia klasy.
- **Załącz z uczniami klasowego bloga/vloga**, w którym uczniowie mogą zamieszczać swoje posty, dzielić się pomysłami, filmami czy linkami do interesujących ich materiałów i stron.
- **Opublikuj projekty**, przy których w tym roku pracowali uczniowie.
- **Zaangażuj klasę w publikowanie krótkich recenzji** przeczytanych książek.
- **Zachęć uczniów do przeprowadzenia wywiadów z nauczycielami**, pozostałymi pracownikami szkoły, uczniami i podzielenia się nimi z innymi klasami

Skype

Skype to najpopularniejszy komunikator internetowy. Można w nim prowadzić rozmowy głosowe i rozmowy wideo, przysyłać wiadomości i udostępniać pliki lub pulpit.

Główną funkcją Skype'a są darmowe rozmowy głosowe i połączenia wideo wewnątrz sieci. Zarówno rozmowy głosowe, jak i czaty tekstowe mogą być prowadzone w formie konferencji z wieloma użytkownikami jednocześnie.

Skype jest skonfigurowany z Facebookiem, dzięki czemu można wysyłać wiadomości do znajomych, prowadzić z nimi wideorozmowy oraz przeglądać wszelkie aktualności znajdujące się na Facebooku.

Korzystanie ze Skype'a jest darmowe. Aby używać tego komunikatora, musisz najpierw pobrać aplikację i zainstalować ją na dysku komputera lub na urządzeniu mobilnym. Niezbędne jest też połączenie z internetem (bez tego Skype nie działa). Do używania aplikacji przydadzą ci się również słuchawki, mikrofon i kamera internetowa. Gdy masz już zainstalowany program, musisz się zalogować, np. korzystając z konta na Facebooku, lub utworzyć własne konto w usłudze Skype.

Jedną z największych zalet Skype'a jest możliwość dowolnej komunikacji z wieloma osobami jednocześnie – zarówno tekstowej, głosowej, jak i wideo (czat grupowy, rozmowy wieloosobowe i wideokonferencje).

Jak wykorzystać Skype'a w szkole?

- **Połącz się z ekspertem**, autorem książki lub zaprowadź uczniów na wirtualną wycieczkę.
- **Bądź w kontakcie** i rozmawiaj z rodzicami o postępach ich dzieci online.
- **Włączaj w lekcję uczniów, którzy nie mogą uczestniczyć w zajęciach z klasą.**
- **Zachęć uczniów do przeprowadzenia wywiadów** z nauczycielami, pozostałymi pracownikami szkoły, uczniami i podzielenia się nimi z innymi klasami, np. za pomocą Skype feed.

Polecamy:

Na stronie akademia.nask.pl/publikacje można znaleźć poradnik „Media społecznościowe w szkole” w wersji do pobrania (pdf) oraz dodatkowe materiały:

- **scenariusz spotkania z rodzicami**, który pomoże nauczycielom przedstawić korzyści wynikające z używania mediów społecznościowych w klasie,
- **prezentację**, którą można wykorzystać podczas spotkania z rodzicami lub z radą pedagogiczną,
- **wzór zgody rodziców** na publikację wizerunku dziecka i jego prac w mediach społecznościowych,
- **scenariusze zajęć z młodzieżą** dotyczące mediów społecznościowych, które będą systematycznie uzupełniane.

Zapraszamy do kontaktu: szkolenia@nask.pl

Inne przydatne materiały dotyczące bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w sieci, w tym odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych znajdziesz na stronach:

- akademia.nask.pl
- it-szkola.edu.pl
- saferinternet.pl
- cyfrowa-wyprawka.org – Projekt Fundacji Panoptykon
- edukacjamedialna.edu.pl – Projekt Fundacji Nowoczesna Polska
- edukator.pl – projekt OIE KURSOR
- fdds.pl – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

Szkolenia Akademii NASK

Zachęcamy do zapoznania się z ofertą specjalistycznych kursów dla nauczycieli, dyrektorów szkół i placówek oświatowych, psychologów i pedagogów z zakresu zagrożeń w internecie oraz bezpieczeństwa dzieci online.

Zapraszamy na szkolenia stacjonarne, seminaria, konferencje i kursy e-learningowe.

W naszej ofercie znajdziesz m.in. szkolenia na temat:

- Zagrożenia w internecie
- Cyberprzemoc – szkolne procedury reagowania
- Wpływ mediów społecznościowych na rozwój psychiczny dzieci i młodzieży
- Odpowiedzialne korzystanie z mediów społecznościowych przez uczniów
- Niebezpieczne treści w internecie a ryzykowne zachowania dzieci i młodzieży – profilaktyka, rozpoznawanie i interwencja
- Gry komputerowe – korzyści i zagrożenia
- Uzależnienie od internetu, komputera, smartfonu
- Wykorzystywanie nowych mediów w edukacji
- Fake News – odróżnij fikcję od faktów

Więcej informacji na stronie www.akademia.nask.pl

Jesteś zainteresowany udziałem w szkoleniu?

Napisz do nas już dziś!

szkolenia@nask.pl

Literatura:

- Agatston P. W., Kowalski R.M., Limber S. P. (2010), *Cyberprzemoc wśród dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo UJ.
- Anderson S., *How to Create Social Media Guidelines for Your School* [online, <https://www.edutopia.org/social-media-guidelines-resource-guide>, dostęp dn. 23.08.2017].
- Borkowska A., Macander D., (2009), *Procedura reagowania na cyberprzemoc*, [w:] Wojtasik Ł. (red.), *Jak reagować na cyberprzemoc. Poradnik dla szkół*, FDN, Warszawa.
- Boyd D., (2014), *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*, Yale University Press.
- *Facebook Guide For Educators. A tool for teaching and learning*, (2013), London: The Education Foundation.
- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, (2016), *Pomyśl, zanim wrzucisz. Poradnik dla rodziców na temat ochrony wizerunku dzieci w internecie*.
- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, (2016), *Dbaj o fejs. Przewodnik dla młodzieży*.
- Garrett R., Lord L.R., Young S., (2016), *Associations between social media and cyberbullying: a review of the literature*, mHealth, nr 2:46, [online, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5344141/>, dostęp dn. 04.09.2017]
- Jobvite Social Recruiting Survey, (2014), [online, <https://www.jobvite.com/employment-branding/jobvite-infographic-watch-post-social-media>, dostęp dn. 15.08.2017].
- Kamieniecki W., Bochenek M., Tanaś M. i in., (2017), *Raport z badania Nastolatki 3.0*, Warszawa: NASK – Instytut Badawczy.
- Konopczyński M., Konopczyński F., (2011), *Tożsamość w sieci: perspektywa socjopedagogiczna*, Resocjalizacja Polska nr 2, s. 347 - 358.

- Kwiatkowska A., Dąbrowski M., (2012), *Rola internetu w rozwoju kompetencji młodzieży ponadgimnazjalnej*, ORE: Trendy 3/2012, [online, <http://bc.ore.edu.pl/dlibra/publication?id=32&from=&dirids=1&tab=1&p=1&QI=FB858954FF-948353FCA76C59EDF577CA-13>, dostęp z dn.11.08.2017].
- Madden M., Lenhart A., Cortesi S., Gasser U., Duggan M., Smith A., Beaton M., (2013), *Teens, Social Media, and Privacy*, PEW Research Center.
- Pyżalski J., (2011), *Agresja elektroniczna wśród dzieci i młodzieży*, Gdańsk: GWP.
- Royal Society for Public Health, (2017), *Status Of Mind: Social media and young people's mental health and wellbeing*, [online, <https://www.rsph.org.uk/our-work/policy/social-media-and-young-people-smental-health-and-wellbeing.html>, dostęp z dn. 11.08.2017].
- Senthil Kumar N., Saravanakumar K., Deepa K., (2016), *On Privacy and Security in Social Media – A Comprehensive Study*, *Procedia Computer Science*, nr 78, s. 114 – 119.
- Tayouri D.,(2015), *The human factor in the social media security –combining education and technology to reduce social engineering risks and damages*, *Procedia Manufacturing*, nr 3, s. 1096 – 1100.
- White B., King I., Tsang P., (2011), *Social Media Tools and Platforms in Learning Environments*, Berlin–Heidelberg: Springer.

O autorkach:

Anna Borkowska

Kierownik Zespołu Edukacji i Szkoleń w NASK.

Psycholog, socjoterapeuta, edukator Ministerstwa Edukacji Narodowej. Zajmuje się profilaktyką zachowań problemowych dzieci i młodzieży, m.in. agresją i przemocą różniącą, zagrożeniami w cyberprzestrzeni, uzależnieniami od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnymi, problemami zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Jest w spółautorką i trenerem licznych programów profilaktycznych oraz szkoleniowych wspierających rozwój kompetencji wychowawczych nauczycieli i rodziców.

Przez wiele lat uczestniczyła jako ekspert MEN w pracach międzynarodowych grup roboczych powołanych przez Komisję Europejską, m.in. Thematic Working Group on Early School Leaving, ET 2020 Working Group on Schools.

Przed rozpoczęciem pracy w NASK kierowała Wydziałem Wychowania i Profilaktyki Ośrodka Rozwoju Edukacji – placówki doskonalenia nauczycieli prowadzonej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Marta Witkowska

Psycholog i terapeutka, specjalista w Zespole Edukacji i Szkoleń NASK.

Zajmuje się profilaktyką, diagnozą i interwencją w obszarze zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, prowadzi szkolenia dla specjalistów w zakresie rozwoju i zagrożeń okresu adolescencji i funkcjonowania nastolatków w sieci.

Prowadzi psychoterapię nastolatków i dorosłych, pracuje m. in. z osobami z zaburzeniami odżywiania się i zachowaniami autodestrukcyjnymi.

N A S K
a k a d e m i a

Akademia NASK realizuje działalność edukacyjną i popularyzatorską Instytutu Badawczego NASK, prowadzi m. in. unikatowe szkolenia z tematyki cyberbezpieczeństwa ICT oraz zagrożeń dzieci i młodzieży w internecie.

www.akademia.nask.pl

+48 22 380 82 00

akademia@nask.pl, szkolenia@nask.pl